

TEMELJNI PROGRAM

Za vse ljudi.

KAZALO:

I. Naša identiteta	3
1. Sodobna stranka za vse ljudi	3
2. Gradimo uspešno Slovenijo	3
3. Odprti smo za novosti	4
4. Poudarjamo enotnost v raznolikosti	4
II. Jasne vrednote	5
1. Človekovo dostojanstvo	6
2. Svoboda	6
3. Pravičnost	8
4. Varnost	8
III. Izzivi našega časa	9
1. Ustvarjalnost	9
1.1 Vzgoja, izobraževanje in znanje	9
1.2 Socialno tržno gospodarstvo	10
1.3 Podjetništvo	12
1.4 Davki	12
1.5 Prožna in varna zaposlitev	14
1.6 Tehnološki razvoj in digitalizacija	14
2. Družina in družba	16
2.1 Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja	16
2.2 Demografski izzivi	17
2.3 Kultura, jezik in mediji	17
3. Okolje in življenjski prostor	18
3.1 Čisto okolje za brezskrbno prihodnost	18
3.2 Dostopna stanovanja	19
3.3 Prometna infrastruktura in mobilnost	20
3.4 Kmetijstvo in podeželje	21
3.5 Zdrav življenjski slog	22
4. Varna in zanesljiva država	23
4.1 Zdravstvena varnost	23
4.2 Socialna varnost	24
4.3 Pokojninska varnost	24
4.4 Varnost države in njenih državljanov	25
4.5 Upravljanje migracij	26
5. Zaupanja vredna Slovenija	27
5.1 Vloga in naloge države	27
5.2 Demokracija	28
5.3 Pravna država	29
5.4 Lokalna samouprava in regionalizacija	30
5.5 Slovenija kot pomemben člen EU	31
5.6 Odgovorna partnerica v mednarodnem okolju	32

I. NAŠA IDENTITETA

1. Sodobna stranka za vse ljudi

Nova Slovenija – krščanski demokrati smo sredinska krščanskodemokratska stranka. Smo politična sila, ki želi soustvarjati sodobno Slovenijo, ki bo našla svoje mesto v Evropi in v svetu. Slovenijo imamo vedno v naših srcih. Ljudi imamo v naših mislih. Prihodnost imamo v naših očeh. Smo sodobna sredinska stranka za vse ljudi.

Naše delovanje temelji na krščanskem pogledu na človeka in na njegovem nedotakljivem dostojanstvu, na svobodi, pravičnosti in varnosti. Smo blizu ljudem. Ljudi poslušamo in smo z njimi iskreni. Pri odločanju se poskušamo postaviti v njihovo kožo. Odločamo se skupaj z ljudmi in ne za zaprtimi vrati. Našega delovanja ne krojijo posamični interesi ali začasno razpoloženje, ampak pri odločanju tehtamo vse možnosti in sprejemamo odločitve, ki najbolj koristijo skupnemu dobremu.

Naše poslanstvo je, da odgovorno delamo za dobro vseh ljudi. Ljudem hočemo zagotoviti možnosti za dostojno in varno življenje, v katerem bodo lahko razvili svoje talente. Nova Slovenija je pripravljena sprejeti vsakogar, ki sprejema naše temeljne vrednote, ne glede na njegovo starost, gmotni položaj, etnično ali versko pripadnost, spolno usmerjenost ali druge osebne okoliščine. Odgovornost imamo do vseh ljudi.

Temeljne krščanskodemokratske vrednote trajno in zanesljivo oblikujejo naše politike. Kot sredinska stranka z jasnim in hkrati stvarnim pogledom na svet smo odločni v naših načelih in pragmatični pri našem delovanju. Našega delovanja ne krojijo posamični interesi ali začasno razpoloženje, pač pa želja po uresničevanju naših načel in vrednot v dejanskem političnem življenju. Zavzemamo jasno politično držo, vendar ne izključujemo drugih pogledov.

2. Gradimo uspešno Slovenijo

Moč za svoje delo črpamo iz globoke povezanosti s slovenskim narodom, iz ljubezni do naše domovine ter iz ponosa na stoletja naše zgodovine, ki je v najsvetlejši luči zasvetila v trenutkih slovenske osamosvojitve. Vzpostavitev svobodne in demokratične družbe v začetku devetdesetih let vidimo kot temelj, na podlagi katerega lahko gradimo uspešno Slovenijo.

Skupna evropska civilizacijska izhodišča ter judovsko-krščanski vrednotni temelji predstavljajo izvir, na katerem gradimo naše delovanje ter povezanost v evropsko družino krščanskodemokratskih strank. Evropska unija predstavlja prostor, znotraj katerega želimo graditi uspešno Slovenijo.

Slovenija je več kot le država. Slovenija je domovina vseh, ki v njej prebivamo, ter rojakov v zamejstvu in po svetu. Za nas predstavlja uresničitev sanj o slovenski samostojnosti ključno za zagotavljanje svobodne, pravične in varne družbe. Krščanski demokrati smo slovensko osamosvojitve aktivno soustvarjali in smo na ta del lastne zgodovine zelo ponosni. Ponosni smo tudi na našo vlogo pri povezovanju Slovenije v evroatlantske povezave.

Danes svet pred nas prinaša nove izzive. Naša odgovornost pred zgodovino in pred državljani je, da se s temi izzivi soočimo. Želimo si sodelovanja in se zavzemamo za to, da bi se vse politične sile, kljub medsebojnim razlikam, poenotile glede ključnih ciljev in izzivov, ki naj jih kot država in družba zasledujemo.

Svojo energijo usmerjamo v to, da vsak dan gradimo našo prihodnost. Naša vizija je država, ki je varna in polna blaginje. Gradimo državo, kjer bo imel vsak priložnosti za delo in ustvarjanje, državo, v kateri bomo radi in lepo živeli. Prepričani smo, da je ta cilj odvisen tudi od uresničitve programa Nove Slovenije.

Smo politična stranka, ki pri zavzemanju za uspešno Slovenijo izhaja iz človeka. To nas loči od političnih usmeritev, ki rešitve vidijo zgolj v vsemogočnosti države na eni ali vsemogočnosti prostega trga na drugi strani.

Zavedamo se, da je uspešnost Slovenije pogojena z uspešnostjo vseh posameznikov naše družbe. Nalogo države vidimo predvsem v oblikovanju okvirja, ki bo vsakemu človeku omogočil uresničevanje lastnih talentov. Več talentov kot bodo posamezniki uresničili, bolj bo uspešna naša država. To je pomembno tako na področju gospodarstva kot tudi na področju državnih sistemov. Uspešno Slovenijo vidimo tudi kot državo, ki pomaga ranljivejšim posameznikom, ki zaradi različnih razlogov ne morejo poskrbeti zase.

Najpomembnejši pogoj za uspeh vsakega človeka in s tem uspeh naše države v prihodnosti je vzgoja in izobraževanje naših najmlajših. To se začne v družini. Družino in veselje do življenja vidimo kot nujen predpogoj za uspešno Slovenijo.

3. Odprti smo za novosti

Biti odprt za novosti pomeni biti sposoben in voljan spoprijeti se z izzivi časa. Duhovna podlaga krščanske demokracije nam zapoveduje, da se moramo soočiti z izzivi sedanjosti in prihodnosti. Ravno čas večjih sprememb, ki poleg tveganj prinaša priložnosti, lahko politiko spodbudi k iskanju odgovorov na največje izzive časa. Za te pripravljamo rešitve. Ne iščemo enostavnih rešitev, iščemo vzdržne rešitve. Nočemo, da nam spodleti, želimo uspeti. Ljudi ne strašimo, ampak jim dajemo realne odgovore. Vse to nas loči od levih in desnih protestnih gibanj.

Živimo v sedanjosti, v obzir jemljemo življenje – takšno, kot je danes. Hkrati pa vemo, da ni prihodnosti brez preteklosti. Iz tega razloga povezujemo tradicijo s sodobnim. Novo primerjamo s starim, preden staro zamenjamo z novim. Za nas je novo dobro le, če je boljše od starega, in ne zgolj zato, ker bi bilo novo.

Na podlagi temeljnih vrednot sprejemamo nove ideje. Napredka ne ocenjujemo zgolj po vseh možnostih, ki jih prinaša, ampak ga ocenjujemo glede na naše vrednote. Sprememb ne zavračamo, ampak jih sooblikujemo. Na tej podlagi lahko gradimo zaupanje, ki je temelj za uspeh v prihodnosti.

Smo stranka prihodnosti in odgovornosti. Svoje dejavnosti načrtujemo na dolgi rok in skrbimo za odgovoren napredek v dobro vseh. Zaupamo v preverjeno, ampak smo hkrati odprti za novosti – v družbi, gospodarstvu, znanosti in tehnologiji.

4. Poudarjamo enotnost v raznolikosti

Zavzemamo se za ureditev, ki spodbuja enoten duh skupnosti, ne da bi s tem okrnili raznolikost, ki jo naša skupnost premore. Povezujemo ljudi, poglede in cilje, vendar razumemo in spoštujemo tudi razlike med nami. Dajemo odgovore, ki razumejo preteklost, vendar naše rešitve ustvarjajo prihodnost.

Zagovarjamo svobodo, ki v naši družbi omogoča pluralizem načel, idej in veroizpovedi. Varujemo svobodo govora, ki v raznoliki družbi vsakemu omogoča izmenjavo mnenj in stališč. Prav možnost

spoštljive izmenjave različnih stališč nam omogoča, da lahko bolje razumemo naše medsebojne razlike in tako z njimi lažje sobivamo. Soočanje argumentov lahko pripelje do najbolj kakovostnih demokratičnih odločitev. Če ni svobode govora, ni izmenjave idej in odločitve v družbi sprejme tisti, ki svobodo govora zatira.

Moč skupnosti vidimo v enotnosti in raznolikosti hkrati. Zavedamo se, da smo Slovenci različni, ni pa nobene potrebe, da smo večno razdeljeni. Zagovarjamo družbeni model, ki omogoča svobodno življenje z drugimi v različnosti. Takšna družba ne hujska ene skupine proti drugi, ampak zagotavlja, da smo v svojem človeškem dostojanstvu in pred zakonom vsi enaki.

Razumemo tudi, da naši člani, podporniki in volivci nimajo o vsakem vprašanju enakega mnenja. V dejanskem političnem življenju je običajno, da v stališčih nastanejo medsebojne razlike, vendar pa naše temeljne vrednote spoštujemo vsi. Na tej podlagi smo zavezani medsebojnemu poslušanju in iskanju naših skupnih imenovalcev.

Moč naše politike leži v združevanju nasprotij, ki se včasih lahko izkažejo zgolj kot navidezna. Domovina in odprtost, tradicija in sodobnost, volja državljana in skupno dobro, napredek in trajnost – tam, kjer drugi vidijo razlike, ki jih ni mogoče premostiti, mi ustvarjamo sožitje. Ljudi združujemo in jih ne delimo. Enotnost v raznolikosti: to je naše razumevanje krščanskodemokratske politike kot gibanja za medsebojno povezovanje in za oblikovanje družbe.

Zavračamo vse totalitarne režime, nacizem, fašizem in komunizem. Nasprotujemo obujanju ali povelečevanju totalitarnih režimov in njihovih simbolov. Zlasti si bomo prizadevali za pravičnost, resnico, mir in spravo med Slovenci in slovenskimi državljani ter odpravo vseh storjenih krivic, ki so posledica revolucije in bivšega totalitarnega režima. Resnična sprava naj povrne dostojanstvo vsem, zlasti krivično pobitim in preganjanim. Nič naj ne bo pozabljeno, vse pa odpuščeno.

II. JASNE VREDNOTE

Za politiko, ki temelji na vrednotah, je najpomembnejši človek, ki ima osebne pravice in dolžnosti. Svoje odločitve sprejemamo v dobro ljudi, da omogočamo dostojno, svobodno in izpolnjeno življenje. Politika in politični red morata služiti človeku, ne obratno.

Naše temeljne vrednote izhajajo iz krščanskega pojmovanja človeka in sveta. Vsak človek je enkraten, neponovljiv in ima nedotakljivo dostojanstvo. Naša politika temelji na vrednotah, ki izhajajo iz judovsko-krščanskega izročila, oblikovala pa sta jih tudi evropski humanizem in razsvetljenstvo. Te vrednote nam dajejo temeljno etično in politično orientacijo.

Državo hočemo graditi na vrednotah, kot so človekovo dostojanstvo, svoboda, pravičnost in varnost, kakor tudi na načelih enakopravnosti, subsidiarnosti, solidarnosti in odgovornosti. V političnem delovanju iščemo primerno ravnovesje med osnovnimi vrednotami. Smo in bomo odprti za vse ljudi, ki podpirajo te vrednote in cilje, ne glede na njihovo osebno prepričanje, raso, veroizpoved, spolno usmerjenost ali etnično pripadnost.

Zavzemamo se za odgovornost in svobodo, saj ene ni brez druge. Kjer se ne spoštuje pravice ljudi do dostojnega življenja, kjer je svoboda posameznika, določenih skupin ali celotnih ljudstev zatirana, vladata nasilje in nemir. Zavzemamo se za spoštovanje človekovih in državljanskih pravic, prav tako pa želimo premagati socialne in gospodarske težave. S tem bomo veliko pripomogli k miru med ljudstvi in bomo en korak bližje bolj pravičnemu svetu.

Politika postavlja temelje za spravo. Naša etična prepričanja in bogate izkušnje nam dajejo moč in političen razum, da Slovenijo oblikujemo v duhu svobode, pravičnosti, varnosti in priložnosti za vse ljudi.

1. Človekovo dostojanstvo

Človekovo dostojanstvo je najvišja vrednota, iz katere so se razvile človekove pravice. Dostojanstvo človeku pripisuje vrednost in upravičenost do spoštovanja, zato ker je človek. Ljudje se rodimo svobodni in enakopravni.

Človekovo dostojanstvo vseh ljudi je enako in ni odvisno od osebnih lastnosti, sposobnosti, dosežkov in uspehov, tudi ne od spola, barve kože, nacionalnosti, starosti, verskega ali političnega prepričanja, spolne usmerjenosti, invalidnosti, zdravja ali sposobnosti za delo, uspeha, neuspeha ali mnenja drugih ljudi. Človekovo dostojanstvo je nedotakljivo in v enaki meri pripada vsem ljudem.

Vsak človek je v vseh obdobjih svojega življenja edinstven in nedotakljiv. Človekovo dostojanstvo – tudi nerojenega ali umirajočega človeka – je nedotakljivo. Varovanje človekovega dostojanstva in zagotavljanje človekovih pravic sta naši pomembni nalogi. K temu sodi tudi enakopravnost med spoloma, med moškim in žensko.

Krščanske vrednote nas obvezujejo k varovanju človeškega življenja. Vsak človek ima pravico do življenja in do dostojne smrti. Človeško življenje varujemo od začetka do konca, od spočetja do naravne smrti. Smrt se mora vrniti v splošno ozaveščenost kot neizogiben del našega življenja. Ljudi ne smemo pustiti samih v zadnjem obdobju njihovega življenja. Človek naj ne umira zaradi sočloveka, ampak ob njem. Življenje in smrt ne smeta postati predmet trgovanja. Pravica do življenja ima za nas prednost pred vsakršnimi pomisleki o človeka ne vrednem življenju.

Iz človekovega dostojanstva se razvije njegova pravica do svobodnega razvoja osebnosti in odgovornost do sočloveka. Človek je odgovoren za svoja svobodna dejanja in odločitve. Po krščanskem razumevanju smo odgovorni pred Bogom, ravnati moramo po svoji vesti, upoštevati pa moramo tudi druge ljudi in skupnost ter se zavedati svoje odvisnosti od njih. To razumevanje je bilo podlaga oblikovanja modernih demokratičnih in pravnih držav ter vrednot dostojanstva, enakopravnosti in svobode. Te vrednote so danes splošna civilizacijska osnova sleherne svobodne demokracije.

Napredek potrebuje etične smernice. Vrtoglav razvoj tehnologij zahteva sprotno sodobno dopolnjevanje etike. Bioetika ima pri tem središčno vlogo tudi zaradi hitrega razvoja biotehnologije, ki mora služiti zdravljenju in se ne sme zlorabljati za selekcijo življenja.

V središče postavljamo zaščito človekovega dostojanstva in svobode v digitalni dobi. Tudi na področju umetne inteligence je potrebno upoštevati etične standarde.

2. Svoboda

Človek je po svoji naravi rojen svoboden in ima pravico do samoodločanja. Vsak je svoboden in je sam odgovoren za razvoj svojega življenja. Da se človek lahko svobodno razvija, moramo zagotoviti pravičnost in varnost. Svoboda potrebuje politični red, ki ji služi. Tak politični red mora imeti v svoji ustavi zapisane osnovne pravice, ki se med seboj ne izključujejo, ampak vzajemno pogojujejo in dopolnjujejo. Za dejansko uresničevanje teh pravic so potrebni odgovorni državljane.

Svoboda se v praktičnem življenju uresničuje prek odgovornosti in soodgovornosti. Državljeni morajo uživati svobodo znotraj svoje družine, soseske, delovnega okolja, prostega časa, lokalne skupnosti in države. Državljeni moramo biti soodgovorni, moramo voliti in odločati. Do državljanov se ne smemo obnašati pokroviteljsko in jih ne smemo ponižati do te mere, da bi samo dobivali državno pomoč.

Naloga politike je, da ljudem zagotovi potreben svobodni prostor in ohranja mirno sožitje v skupnosti. Človek se v skupnosti razvija. Kdor zanemari svoje dolžnosti do drugih ljudi, svojega življenja ni osvobodil, temveč ga je osiromašil in se osamil. Tako kot obstajajo odvisnosti, ki človeka ponižajo, obstajajo tudi neodgovorna dejanja, ki svobodo razkrajajo.

Svoboda drugega pogojuje in omejuje našo lastno svobodo. Kdor želi biti svoboden, mora tudi priznavati svobodo sočloveka. Svoboda ne pomeni samo uveljavljanja pravic, ampak tudi odgovornost in izpolnjevanje dolžnosti.

K svobodi sodi pripravljenost, da se zanjo zavzamemo in jo varujemo. Zavzemamo se za odzivno demokracijo in pravno državo. Kdor je svoboden, ima dolžnost, da se zavzema za svobodo tistih ljudi, ki jim je kratena. Svoboda ne sme biti omejena na majhno število prebivalcev ali družbene skupine. Zavzemamo se za svobodo vseh ljudi.

Pravo omogoča svobodo, tako da varuje osebno dostojanstvo človeka. Postavlja pravila za urejeno in mirno sožitje ljudi. Omejitve svobode so dopustne do te mere, da varujejo svobodo samo, toda samo v kolikor služijo pravičnosti. Svoboda je potrebna za socialno pravičnost. Vsak človek mora imeti možnost samostojnega odločanja. Delo in lastnino je treba spoštovati in varovati. Zagotavljati je treba tudi materialne podlage svobode.

Osredotočamo se na človeka in na njegov svoboden razvoj. Naloga in pristojnost politike in države ni zapovedovanje načina življenja, ampak zagotavljanje svobode. Politika in država nista pristojni, da zapovedujeta življenjsko pot, omogočati morata le svobodo. Popolnoma zavračamo idejo pokroviteljskega odnosa do ljudi, kot jo zasledimo v raznih socialističnih ideologijah. Mi zagovarjamo svobodo ljudi in njihovo aktivno državljanstvo.

Urejena in civilizirana družba, ki svoje vrednote dejansko uresničuje, potrebuje pravni sistem, ki ga vzpostavi, vzdržuje in izvaja država. Država mora zagotavljati svobodo posameznika in uresničiti demokratično željo večine, ki pa jo omejujejo človekove pravice. Varovati mora tako pravice manjšin kot tudi večine. Zato je potrebna svobodna demokratična ureditev, ki vključuje delitev oblasti.

Svobodno delo je temeljni pogoj za vsesplošno samouresničitev vsakega posameznika. Dostojanstvo in pravice ima vsak človek, ne glede na to, kaj dela. Lastno delo pa je pomemben vir življenjske moči. Delo je ena izmed najpomembnejših gonilnih sil. Zato podpiramo željo posameznika do dela in samoiniciativnost, ne glede na to, ali sta dobičkonosno usmerjena ali ne. Brez posameznikovega dela blaginja ni mogoča, pa naj gre za individualno, nacionalno ali globalno raven.

Spoštovati moramo tako svobodo verovanja kot tudi njene omejitve. Velika večina ljudi išče svoj smisel in mnogi so ga našli v veri. Človekova vera je posameznikova osebna odločitev. Država je dolžna zagotavljati svobodo verovanja in prepričanja v skladu z mednarodnimi akti, ustavo in zakoni. Omogočati in podpirati mora svobodno delovanje verskih skupnosti. Te imajo pravico do delovanja v javnosti, vendar se od njih tudi pričakuje, da bodo spoštovale ločenost cerkve in države.

Svoboda brez odgovornosti ne obstaja. Človek mora za svoja dejanja odgovarjati, zaradi česar gresta svoboda in odgovornost z roko v roki, saj delamo zase, za druge ter za ohranjanje našega načina življenja tudi za naše potomce.

Zagovarjamo družbo, ki ne temelji le na pravicah ljudi do drugih, temveč tudi na dolžnosti ljudi do drugih. Odgovornost je naša politična naloga. Iz odgovornosti posameznika izhaja ideja o politični odgovornosti do celotne družbe. Zagovarjamo politiko, ki temelji na vrednotah in odgovornosti.

3. Pravičnost

Pravičnost je v tem, da vsak dobi, kar mu pripada. Pravičnost zahteva, da enake stvari obravnavamo enako in stvari, ki so različne, obravnavamo različno. Jedro pravičnosti je enako dostojanstvo vseh ljudi in enaka pravica do svobode. V pravni državi pomeni pravičnost to, da zakoni za vse veljajo enako. Pravo nas varuje pred naključnimi odločitvami in zlorabo pristojnosti. V pravični družbi ima vsak enake možnosti, da svobodno razvija svoje sposobnosti.

Zavzemamo se za to, da lahko vsak človek svoje priložnosti izkoristi svobodno in odgovorno. Družba mora zagotoviti pravične pogoje in priložnosti za razvoj vseh njenih članov, pri čemer ne zanikamo razlik med posamezniki. Omogočati želimo enake možnosti, ne objublamo pa enakih rezultatov.

Pravičnost od nas zahteva, da breme ustrezno porazdelimo. Zato je pravično, da močnejši k naši družbi pripomorejo več kot šibkejši. Posebej se počutimo odgovorne pomagati šibkejšim in osebam, ki so v slabšem socialnem položaju. Nikogar ne smemo izgubiti in nikogar ne smemo pozabiti.

Pravičnost omogoča blaginjo. Priložnosti in blaginja niso same sebi namen, temveč vodijo v dostojno, svobodno in varno življenje. Prava pot do blaginje in pravičnosti ni državno načrtovanje, ampak gospodarska svoboda in odgovornost vseh državljanov. Podpiramo socialno tržno gospodarstvo kot najustreznejši gospodarski in socialni model prihodnosti.

Pravičnost je dosežena, ko so pogoji za doseganje blaginje pravični. Če je družba pravična z vidika blaginje, potem je blaginja dosegljiva vsem njenim članom. Najnižja raven blaginje mora zadostovati za dostojno življenje. Pridobitev blaginje mora biti etično pogojena. Zagovarjamo družbeni red poštenih priložnosti. Vsak ima pravico, da prek svojih zmožnosti naredi najboljše. Ključ do tega so izobraževanje, zaščita pred diskriminacijo in pravilno vrednotenje dela.

4. Varnost

Človekovo dostojanstvo, svobodo in pravičnost lahko zagotovimo le v državi, ki je varna. Ne govorimo zgolj o fizični varnosti, ampak se varno počutimo takrat, ko smo s svojim življenjem zadovoljni. Pri zagotavljanju zadovoljstva v svobodni in pravični družbi sta nujno potrebni solidarnost in subsidiarnost. Solidarnost nam omogoča varnost takrat, ko si sami ne moremo pomagati. Subsidiarnost pa nam omogoča varnost pred nepotrebnimi posegi države v naša življenja.

Solidarnost je mehanizem, ki varuje najšibkejše v naši družbi. Solidarnost je nujno dopolnilo samoodgovornosti. Tudi tisti, ki kljub vsem naporom ne morejo skrbeti zase, imajo pravico do socialne varnosti in do dostojnega življenja, v katerem odločitve sprejemajo sami. Socialna varnost je solidarna naloga družbe, ki jo morajo reševati tako državljanji kot država. Človečnost neke družbe se kaže kot solidarnost v družini, soseski in družbi sami. Civilna družba in prostovoljstvo imata neprecenljivo vrednost, ki jo spoštujemo.

Naše merilo je človek, ki je odgovoren sam zase. Vsak je namreč odgovoren zase in za svojo družino. Zaradi svojega razuma lahko sam odloča in sam razvije svoje sposobnosti, zato popolnoma zavračamo idejo, da bi namesto nas samih o nas odločal kdo drug ali da se komu odvzame pravica do odločanja.

Subsidiarnost je v naših očeh poglavitno načelo reda družbe, ki se ga gradi od spodaj navzgor. Kar lahko državljani rešijo sami v okviru družine ali prostovoljnega sodelovanja bolje ali enako dobro kot višje instance, naj ostane v pristojnosti državljanov. Država in občine naj prevzamejo reševanje težav le takrat, kadar jih posameznik ali manjše skupnosti niso sposobni rešiti sami. Načelo subsidiarnosti velja tudi za manjše ali večje skupnosti ter za svobodna združenja in državne institucije. Subsidiarnost zahteva, da večje skupnosti, tudi na državni ravni, začnejo ukrepati, kadar družbenopolitične okoliščine presegajo zmožnosti posameznika ali manjših skupnosti. Menimo, da bi moral posameznik od skupnosti pričakovati samo tisto, česar res ne more sam dobro opraviti.

III. IZZIVI NAŠEGA ČASA

1. Ustvarjalnost

1.1 Vzgoja, izobraževanje in znanje

Izobrazba je več kot le znanje. Izobrazba ne pomeni le učenja, ampak tudi razumevanje. Ne govorimo torej samo o znanju, ampak o celostni izobrazbi duha in karakterja. Naloga vzgoje in izobraževanja je, da ljudi naučimo vrednot naše družbe in jih navdušimo za demokracijo.

Vsi otroci potrebujejo enake možnosti za izobraževanje. Vsak otrok mora imeti možnost, da razvije svoje sposobnosti do največje mere. Znanje je velika vrednota, zato mora biti izobraževanje dostopno vsem, ker omogoča napredek, večjo enakopravnost, enake možnosti in boljše življenje. Vzgoja je zelo pomemben del v izobraževalnem procesu, zato ji je treba posvečati posebno pozornost. Podpiramo razvoj harmoničnega človeka, zmožnega in pripravljenega za življenje v družbi in za zdravo ter zadovoljno osebno življenje. Vloga šole ni zgolj posredovanje znanja učencem, temveč razvijanje njihovih zmožnosti, ustvarjalnosti in odgovornega ravnanja v družini in družbi. Vzgajamo mlade, ki se bodo znali spopasti z resničnimi izzivi in problemi današnjega sveta, ki bodo imeli jasno izražene vrednote in težnje po smislu. Vzgajamo za demokracijo, mir, nenasilje ter spoštovanje evropske kulturne in zgodovinske tradicije.

Izobrazba ustvarja prihodnost. Šola mora mlade pripraviti na samostojno življenje. To vključuje tako osebno rast kot pripravo na poklicno življenje. Jezik poklicnega sveta je vse bolj digitalen. Temu primerno se morajo šole ustrezno opremiti, pri pouku pa učencem predati kompetence, ki jih bodo lahko s pridom uporabljali v digitalni dobi. K modernemu procesu pouka sodita odgovorno in kompetentno rokovanje z mediji in digitalno učenje. Tudi izobraževanje učiteljev mora biti posodobljeno skladno z digitalizacijo.

Enako celostno pojmujejo učiteljevo vlogo: organiziranje učenja kot osebne rasti, spodbujanje razvoja raznolikih in čedalje višjih zmožnosti učencev, razvijanje čustvenih in duhovnih potreb, skrb za sproščene in zaupanja vredne družbene stike, tesno povezovanje umskega, čustvenega, socialnega, telesnega in gibalnega s tehnično-praktičnim, estetskim in etičnim. Učitelj mora biti učencu v vseh ozirih pozitiven zgled človeka, ki spoštuje svoje učence, jih motivira za učenje in tudi vzgaja. Dobro usposobljeni, osebno zreli, uravnoteženi in samozavestni učitelji, ki se nenehno izpopolnjujejo in posodablajo svoje znanje in metode, uporabljajo nove tehnologije, največ pripomorejo h kakovostnemu izobraževanju.

V izobraževanju je potrebno tesnejše povezovanje teorije in prakse, še posebej v srednješolskem strokovnem in poklicnem izobraževanju ter na visokošolski ravni. Strokovno, poklicno in srednje šolstvo ima pomembno vlogo pri razvoju kadrov za razvoj gospodarstva, občin, pokrajin in države. Vse izobraževalne smeri vodijo k cilju, iz tega razloga podpiramo vse smeri in vrste šolanja. Pred izbiro vrste

šolanja pa morajo biti mladi seznanjeni z zaposlitvenimi možnostmi posameznih programov in potrebami gospodarstva ter družbe po določenih poklicnih profilih. Zavzemamo se za razvijanje vseh ključnih zmožnosti, kot so obvladanje maternega jezika, znanje vsaj dveh tujih jezikov, naravoslovna znanja, zmožnost uporabe novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij, znanje o podjetništvu in samozaposlovanju, razvijanje zmožnosti učenja, tudi vseživljenjskega.

Univerze so prihodnost. So prostor, kjer se rojevajo spoznavanje in nove ideje. So prostor, kjer si lahko prosto izmenjamo mnenja in začnemo ustvarjati inovacije prihodnosti. So stičišče nosilcev dosežkov in idej z vsega sveta. Vrata univerz morajo biti odprta vsem sposobnim študentom, ne glede na njihovo poreklo ali gmotno stanje družine. Stremimo k raznolikosti in odličnosti univerzitetnega prostora in spodbujamo tesno sodelovanje z gospodarstvom. Prenos tehnologije skrbi za to, da za nove izume najdemo nove načine uporabe. Vsak napredek in inovacije za nas pomenijo tudi napredek v blaginji.

Izobraževanje je vseživljenjski proces. Ne konča se pri šolskih vratih. S šolsko izobrazbo želimo mladim priskrbeti orodje, ki ga bodo lahko uporabili za vseživljenjsko učenje. Vseživljenjsko učenje je danes bolj pomembno in cenjeno kot kadar koli prej. Iz tega razloga morajo biti delavci in delodajalci v neprestanem stiku. Izobraževanje starejših je del vseživljenjskega učenja. Tudi starejši morajo biti del skupne, digitalne prihodnosti.

Socialno in kulturno prikrajšanim otrokom iz revnih družbenih plasti je treba posvetiti več pozornosti za odpravljanje posledic socialne neenakosti. Skrb za nadarjeno mladino je dejavnost posebnega družbenega pomena. V skladu z evropsko konvencijo o človekovih pravicah poudarjamo pravico staršev, da otrokom zagotovijo takšno vzgojo in izobraževanje, ki je v skladu z njihovim lastnim verskim in filozofskim prepričanjem. Ob doseganju in ohranjanju visoke kakovosti javnega šolstva podpiramo tudi razvoj zasebnega šolstva, ker zagotavlja možnost izbire, izboljšanje kakovosti izobraževanja in večjo konkurenčnost.

1.2 Socialno tržno gospodarstvo

Podpiramo red, ki združuje svobodo in odgovornost, blaginjo in pravičnost, trg in skupno dobro. Socialno tržno gospodarstvo kot liberalni model gospodarstva in socialne ureditve izhaja iz človeka. Živi iz načela, po katerem vsak vzame svoje življenje v svoje roke. Posameznik lahko sam odloča, kaj bo v življenju delal in kam bo vlagal svoj denar. Prav tako se lahko zanese na to, da mu bomo pomagali, če si sam ne bo mogel. To je recept za uspeh socialno tržnega gospodarstva. Socialno tržno gospodarstvo sloni na močnem srednjem družbenem sloju. To bomo podpirali tudi v prihodnosti.

Model socialno tržnega gospodarstva je najbolj uspešen gospodarski model na svetu. Ponaša se z združevanjem svobode, blaginje, odgovornosti in solidarnosti, česar ne premore noben drug gospodarski model. Tržna načela konkurenčnosti zagotavljajo veselje do dela, socialna ureditev pa varnost vsakega posameznika. Krščanski demokrati si vse od začetkov demokratizacije Slovenije prizadevamo za krepitev elementov socialno tržnega gospodarstva v naši državi.

Stavimo na delo, ustvarjalnost in tekmovalnost. Delo se mora splačati. Kdor se trudi, mora imeti več od nekoga, ki se ne. Konkurenčnost na trgu dela in podjetnost vodita v samoiniciativnost, usmerjenost k inovacijam ter zagotavljata najboljše rezultate. Delo temelji na odgovornosti do sebe in do drugih. Odgovornost in delo nam dajeta smisel in nas izpopolnjujeta ter nam dajeta možnost osebnega razvoja in rasti. Odgovornost in delo nas spodbujata, da odkrijemo svoje talente, jih krepimo in brusimo. Krščanski demokrati zagovarjamo politiko, ki stremi k oblikovanju razmer, v katerih bomo imeli možnosti svoje sposobnosti uresničevati. Na tak način lahko gradimo sebe, poleg tega pa tudi svoje skupnosti in državo.

Stavimo na skupno dobro in solidarnost. Socialna varnost je eden od temeljev varovanja človekovega dostojanstva. Je pogoj za notranji mir vsakega človeka in s tem tudi podlaga za gospodarsko učinkovitost. Kdor zaradi starosti, invalidnosti, bolezni ali brezposelnosti ni več sposoben skrbeti sam zase, se mora zanesti na solidarnost ostalih. Ne želimo pa, da bi se ta varnostni mehanizem zlorabljal. To bi pomenilo razgradnjo vrednot in socialne države. Socialno pomoč je treba postaviti na razumno višino, tako da obstoji razlika med delom in nedelom. Vse, ki so zdravi in za delo sposobni, mora državna ureditev spodbujati k delu.

Podpiramo lastnino. Socialno tržno gospodarstvo temelji na zasebni lastnini. Kdor vzame svoje življenje v svoje roke in nekaj pošteno zasluži, ima tudi pravico, da obdrži sadove svojega dela. Zavzemamo se za ureditev, ki bo pridnost in ustvarjalnost nagrajevala, omogočila ustvarjanje premoženja in varovala lastnino. Hkrati se zavedamo, da je gospodarjenje in varno življenje mogoče le v okviru družbe in urejene države, zato vsak nekaj dolguje tudi skupnosti in pri gospodarjenju z lastnino skrbi tudi za zdravo okolje.

Spoštujemo vse prizadevne, vsako delo je častno. Delavci, podjetniki, samozaposleni, in kmetje – vsi nase prevzemajo odgovornost zase in za svoje družine ter tako služijo tudi skupnosti. Slovensko malo in srednje gospodarstvo z družinskimi podjetji, samozaposlenimi in obrtniki je najpomembnejši steber našega gospodarstva. Številni posamezniki razpolagajo z dragocenim znanjem ter predstavljajo poroka, da se bo to znanje preneslo na mlajše rodove. Temu moramo posvetiti posebno pozornost. Podpiramo poštenega podjetnika. On ve, da nosi odgovornost za svoje podjetje, za svoje sodelavce, partnerje, stranke, za svoje okolje in skupnost.

Socialno tržno gospodarstvo potrebuje trden okvir z jasnimi pravili. Za to poskrbi učinkovita država. Okvir regulacije mora poseči le na raven, ki je potrebna za zagotovitev poštenega gospodarjenja. Država mora biti prisotna le tam, kjer je regulacija nujno potrebna, kjer sta samoregulacija in samoodgovornost neučinkoviti. Močno nasprotujemo prekomerni regulaciji in birokratskemu dlakocepljenju, ki ima željo po vseobsegajočem nadzoru oblasti. Zagovarjamo dogovarjanje med deležniki na nižjih ravneh, vključno s primerno vlogo sindikatov in zbornic kot nosilcev teh procesov v gospodarstvu. Država mora racionalizirati svojo porabo, državljanom in gospodarstvu pa nuditi predvsem kakovostne, hitre in učinkovite javne storitve. Preko načrtne gospodarske politike mora omogočati gospodarsko predvidljivost. Zagovarjamo umik države in politike iz gospodarstva, smiselno pa je, da država obdrži večinsko lastništvo v strateških podjetjih na področju prometne, transportne in logistične infrastrukture ter elektroenergetskega sistema.

Zagovarjamo gospodarstvo, ki skrbi za okolje. Tržno gospodarstvo prihodnosti je ekološko socialno tržno gospodarstvo. Združuje socialne, ekološke in gospodarske cilje. V gospodarstvu in družbi želimo spodbujati razumevanje učinkovite rabe virov. Zavedamo se, da prav svobodna podjetniška pobuda prinaša inovacije, ki bodo v prihodnosti največ doprinašale k varovanju okolja in hkrati uresničevale tudi gospodarske cilje.

Podpiramo enoten evropski notranji trg in odpiranje trgov. Slovensko izvozno gospodarstvo je steber naše ekonomije. Naša država ima koristi od odprtih trgov, evropske gospodarske in monetarne unije ter od prostega pretoka blaga, storitev in kapitala. Svobodno in pošteno trgovanje vsem omogoča sodelovanje pri ustvarjanju vrednosti in pripomore k zmanjševanju revščine. Blaginjo bomo v prihodnosti lahko zagotavljali le z evropskim in svetovnim gospodarskim sodelovanjem. Hkrati pa se zavedamo, da nam odprti trgi prinašajo potrebo po notranji pravni ureditvi in praksi, ki bo primerljiva ureditvi držav, sodelujočih na teh trgih.

1.3 Podjetništvo

Spoštujemo nosilce dela. Delavci, podjetniki, samozaposleni in kmetovalci nase prevzemajo odgovornost zase in druge ter tako služijo skupnosti. Slovenija se ponaša s svobodnim podjetništvom vseh velikosti in sektorjev. Srednje velika, družinska in izvozno usmerjena podjetja so pomemben steber našega gospodarstva. Podpiramo poštenega podjetnika. Tistega, ki nosi odgovornost za svoje podjetje, za svoje sodelavce, partnerje, stranke, za svojo okolico, okolje in skupnost. Napredek je nujen za našo blaginjo in socialni mir. Odprtost za novosti in pogum za podjetništvo sta v interesu naše družbe. Mala in srednja podjetja imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju in ustvarjanju novih delovnih mest, ker se lahko hitreje prilagajajo potrebam trga. Potreben del gospodarske krajine pa so tudi velika podjetja. Domači vlagatelji in podjetniki so pomembni, a tudi naložbe tujcev so pomembne in koristne.

Močno in na znanju temelječe socialno tržno gospodarstvo omogoča dostop do dela vsem državljanom in državljanom, dobro plačilo in zagotavljanje socialnih pravic. Zavzemamo se za večjo prožnost na trgu dela, ki bo delodajalce spodbudila k novemu zaposlovanju, ko bodo potrebovali novo delovno silo. Država mora z ustrezno davčno politiko podjetjem omogočiti, da bodo bolj konkurenčna, in jih razbremeniti prevelikih stroškov dela. Spodbujati mora vlaganje v raziskave in razvoj, da bodo podjetja konkurenčna na domačem in svetovnem trgu.

Prizadevamo si, da bi Slovenija postala kraj, kjer je dovolj produktivnih delovnih mest, kjer se vsako pošteno delo ceni in kjer je delavec, ki ga opravlja, dobro plačan. Kolikor bolj se bomo približali cilju polne zaposlenosti, toliko lažje bomo zagotavljali socialno varnost tudi tistim, ki zaradi mladosti ali starosti, bolezni ali invalidnosti ne morejo delati. Vsi državljani bomo lahko uživali večjo blaginjo, če bo več ljudi, zmožnih za delo, dobilo zaposlitev, s katero bodo lahko ustvarili dovolj dohodka zase, za svoje družine in za vse tiste, ki so upravičeni do prejemkov in storitev iz sistema socialne varnosti.

Močno gospodarstvo pomeni več sredstev in manj socialnih problemov. Podpiramo evropske standarde varovanja pravic delavcev. Delavci morajo za svoje delo dobiti pošteno plačilo, njihova zaposlitev jim mora nuditi ustrezno raven varnosti in stabilnosti. Podpiramo kolektivne pogodbe kot pomemben pravni vir in socialni dialog kot obliko sodelovanja in sporazumnega reševanja sporov. Prizadevamo si za odpravo birokratskih ovir pri iskanju različnih možnosti zaposlovanja.

Okrepiti je potrebno zavarovalna načela v sistemu zavarovanja za primer brezposelnosti. Zavarovanje brezposelnih oseb mora biti usmerjeno predvsem v ukrepe za čimprejšnjo zaposlitev brezposelne osebe in ne sme niti posredno dajati spodbud, zaradi katerih bi bil lahko status brezposelnega privlačnejši kot status zaposlenega. Vsak državljan je dolžan po svojih močeh poskrbeti zase in za svojo družino ter prek davkov in svojega dela prispevati svoj delež za skupno dobro državljanov Slovenije.

1.4 Davki

Narava obstoja države zahteva zagotavljanje nekaterih dobrin in storitev, ki so nujno potrebne za njeno delovanje. Naloga države je namreč ustvariti okvir, ki zagotavlja varnost in urejeno sobivanje ter okolje, v katerem ima posameznik možnost, da razvija svoje potencialne, množi svoje talente, uresničuje svoje sposobnosti, ustvari družino.

Seveda mora država za financiranje zagotavljanja teh svoboščin, dobrin in storitev oblikovati mehanizem, preko katerega državljani določen del svojega dohodka prispevajo v skupni državni proračun. Koncept davkov sam po sebi torej pomeni poseg v lastninsko pravico posameznika, ki pa je utemeljen in upravičen v nujnosti delovanja države in njenih sistemov. Ker gre pri določanju davkov za sicer upravičen poseg v lastninsko pravico posameznika, je pri vzpostavitvi davčnega sistema potrebna velika mera racionalnosti in previdnosti. Neutemeljeno visoka raven davčne obremenitve bi namreč pomenila nepravilni poseg v lastnino posameznika in bi negativno vplivala na motivacijo za njegovo poslovanje in delo.

Preveliko davčno breme je v nasprotju s krščanskodemokratskim načelom subsidiarnosti, po katerem naj se vsi družbeni procesi, pri katerih je to mogoče, opravijo na najosnovnejši družbeni ravni. Država naj v te procese vstopi le takrat, ko se na nižji ravni ne bi mogli več optimalno izvajati. Krščanski demokrati verjamemo, da je posameznik pri ravnanju s finančnimi sredstvi veliko bolj odgovoren in racionalen kot država, zato naj se na državo preko davkov prenese le omejen obseg sredstev, ki so nujno potrebna za njeno delovanje. Na drugi strani pa naj državljani obdržijo večji delež sredstev, ki so jih sami ustvarili s svojimi sposobnostmi in delom.

Prekomerne davčne obremenitve ter financiranje preobsežnih in neutemeljenih državnih transferjev uničujejo produktivnost ter zmanjšujejo motivacijo za razvoj sposobnosti posameznika. Ljudi delajo odvisne od države ter med njimi ustvarjajo prepričanja, da so do državnih ugodnosti upravičeni brez svojega dela. Taka pričakovanja ljudi naučijo čakati na državno pomoč ter jih naredijo manj zainteresirane za samoiniciativo in razvoj lastnih talentov.

Politika previsokih davkov izkazuje nezaupanje do sposobnosti državljanov za upravljanje z denarjem, ki ga sami zaslužijo. Le politika, ki ne zaupa svojim državljanom, od njih zahteva plačevanje previsokih davkov, da bi namesto njih s temi sredstvi upravljala. Krščanski demokrati tako politiko zavračamo.

Podpiramo davčno politiko, ki je oblikovana z namenom zagotavljanja potrebnih javnih dobrin in storitev, racionalne socialne države ter za delovanje potrebnih državnih mehanizmov. Hkrati pa nasprotujemo davčni politiki, katere namen in posledice so neutemeljeno prerazdeljevanje, zagotavljanje prihodkov izbranim interesnim skupinam, zmanjšanje motiviranosti za delo in investiranje, nerazumna širitev sistema javne uprave, vpletanje države v gospodarstvo in popačenje trga.

Zagovarjamo pošteno obdavčenje. Obdavčenje mora slediti osnovam socialno tržnega gospodarstva. Mora biti prijazno do delavcev in investicij ter čim bolj enostavno. Zagovarjamo obdavčenje po delovni sposobnosti. Ljudje z višjimi prihodki lahko skupnosti prispevajo več kot ljudje z manjšimi prihodki. Vendar velja tudi obratno – kdor več dela, mora na koncu dneva imeti več.

Davčno utajo vidimo kot nedopustno ravnanje, ki škoduje celotni skupnosti. Proračunski izpad zaradi utaje davkov je treba zapolniti, kar lahko dosežemo zgolj z doslednim pregonom davčnih utaj. Preprečevati moramo izmikanje plačevanja davkov. Pošteno odmerjene davke morajo plačevati vsi.

Živimo v času hitrega tehnološkega razvoja, ki ga poganjajo visoko kvalificirani posamezniki ter podjetja. Če bo Slovenija s svojo davčno politiko te ljudi podila k uresničevanju njihovih sposobnosti in idej v tuje države, ne bomo nikoli med najuspešnejšimi državami ter bomo celo nazadovali, saj nas bodo drugi kmalu prehiteli.

Sposobni posamezniki so največ, kar Slovenija ima. Krščanski demokrati želimo tudi za te posameznike ustvariti bolj prijazno okolje za razvoj njihovih idej ter njihovo poslovno delovanje. Za to pa potrebujemo ugoden davčni okvir, kar poleg splošnega nižanja davčnih obremenitev vključuje tudi zmanjšanje strmosti progresivne obdavčitve ter omejitev strme rasti obsega plačevanja socialnih prispevkov. Država, ki z davčnim sistemom zatira najbolj produktivne in ustvarjalne posameznike, s tem zatira tudi svoj lasten razvoj ter svojo lastno prihodnost.

1.5 Prožna in varna zaposlitev

Kdor dela, mora od tega dela dostojno živeti. Zaposleni so nosilni steber naše družbe. Vsako delo je smiselno in ima svojo vrednost. Kdor dela, mora imeti več denarja kot nekdo, ki ne dela. Delo se mora

splačati! Kdor dela polni delovni čas, mora od tega dela dostojno živeti. Mehanizmi socialnega dialoga, kot so kolektivne pogodbe, lahko pomagajo doseči našo željo. Pravičnost na področju trga dela ne pomeni le shajati skozi mesec, ampak tudi možnost kakovostnega življenja.

Sodoben trg dela in delovna mesta morajo biti prijazna družini. Potrebujemo prožne modele zaposlovanja, če želimo uveljaviti družini prijazno delovno okolje. V praksi obstaja že veliko možnosti, ki pa jih moramo posodobiti. Ponovni vstop na trg dela po premoru za družino mora biti olajšan. Skupaj s podjetji želimo odstraniti ovire za boljše usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ter uveljaviti večjo prožnost. Prehod iz krajšega delovnega časa na polnega in obratno mora biti preprost. Delo na delovnem mestu in delo od doma se morata prožno dopolnjevati. Želimo si, da bo še vedno večina zaposlenih delalo preko pogodb za nedoločen čas. Prav mladi, ki ravno vstopajo na trg dela, in želijo imeti družino oziroma jo že imajo, potrebujejo tovrstno predvidljivost.

Raznolikost v delovnem okolju je priložnost. V veliko podjetjih so zaposleni tako raznoliki, kot je naša družba: moški in ženske, mlajši in starejši, ljudje z raznolikimi kvalifikacijami in različnih narodnosti. Drug drugega lahko dopolnjujejo in se spodbujajo.

Slovenija se uvršča visoko na lestvicah nizke plačne vrzeli med spoloma, vendar pa podatki kažejo, da v zadnjih letih nazaduje. Samoumevno mora biti, da morajo moški in ženske za enako delo prejeti enako plačilo. Pri enakih pogojih za napredovanje spol nikoli ne sme vplivati na to, kdo bo napredoval. Prav tako invalidi ali delavci migranti ne smejo biti podvrženi diskriminaciji.

Sodobni trg dela potrebuje sodoben okvir. Principi avtonomije v zvezi s kolektivnimi pogodbami, soodločanja in socialnega partnerstva so se ohranili. Hkrati pa se mora svet dela soočiti z novimi izzivi. Digitalizacija in demografske spremembe spreminjajo zahteve dela. Nove oblike dela, kot je »množično delo«, brišejo meje med rednimi zaposlitvami in samozaposlenimi. Prepričani smo, da moramo moderno delo prihodnosti oblikovati skupaj, tako da bo temeljilo na zanesljivosti in bo hkrati fleksibilno. Pravica do dela se mora prilagajati samemu delu, vendar se je ne sme odstraniti. Zagovarjamo nujno zaščito delavcev in njihovih delovnih razmer.

1.6 Tehnološki razvoj in digitalizacija

Digitalizacija spreminja vse. Temeljito spreminja podobo gospodarstva, politike in družbe. Digitalna revolucija prinaša nove izzive in odpira novce priložnosti. Digitalizacija vstopa v vse pore življenja. Postavlja nove zahteve in odpira popolnoma nove možnosti. Naš cilj je, da je Slovenija na strani zmagovalcev digitalne revolucije in da izkoristi njene priložnosti za razvojni preboj. Danes tako potrebujemo le eno poslovno idejo, da močno spremenimo celotne gospodarske panoge. Možnosti za nove tehnologije, nove izdelke in nove trge neizmerno rastejo.

Naslednja pomembna ločnica med uspešnimi in manj uspešnimi državami, ki bodo začele izgubljati v svetovni gospodarski tekmi, bo prav na področju digitalizacije in razvoja novih tehnologij. Digitalna preobrazba Slovenije mora postati naš skupni strateški cilj, ki bo presejal nekatere notranje politične delitve. Slovenska politika se mora zavedati izzivov časa in oblikovati tretje nacionalno soglasje za digitalno preobrazbo Slovenije. Potreben je digitalni prepoved, da bomo soustvarjali globalno digitalno in tehnološko prihodnost.

Kultura inovacij vodi v prihodnost. Kultura inovacij pomeni, da smo kot družba odprti za novosti, da podpiramo ustvarjalnost, razvijamo talente in ustvarjamo okolje, kjer lahko pridejo do izraza. Inovacije zagotavljajo delovna mesta z visoko dodano vrednostjo in omogočajo delovanje slovenskega koncepta socialne države. Napredek, inovacije in gospodarska rast so pomembni, da lahko v prihodnosti zagotavljamo državo blaginje za vse državljane.

Napredek potrebuje oblikovalce. Za napredek bodo v sozvočju poskrbeli lastniki in podjetniki ter motivirani zaposleni. Podpiramo podjetniški pogum. V Sloveniji želimo oblikovati okolje, ki bo prijazno do podjetnikov in bo nagrajevalo njihove ideje. To je vir napredka, inovacij in gospodarske rasti. To je možno le, če podjetništvu zagotovimo svobodno pobudo. Zavračamo centralistično gospodarsko politiko, ki ves čas želi dirigirati in usmerjati trg. Namesto takšne politike želimo vpeljati manj birokracije in več spodbud za inovacije. Poskrbeli bomo za spodbudno podjetniško okolje, kar je temelj razvoja Slovenije.

Novi znanstveni, gospodarski ali tehnološki izumi so smiselni le takrat, kadar služijo človeku, in ne takrat, kadar jih je mogoče izvesti. Napredek mora služiti ljudem. Tehnologija se nikoli ne sme odcepiti od človeka in mora biti obvladljiva. Napredek potrebuje etične smernice, še zlasti pri posegu v človekovo življenje.

Digitalizacija potrebuje ne le skrb za digitalno etiko in kulturo, ki jo lahko dosegamo zgolj z vzpodbujanjem stalnega izobraževanja na tem področju, ampak tudi ustrezno regulativo, ki ne sme ovirati razvoja in svobode. Pravna regulacija področja informacijske družbe prinaša naši državi velike izzive, zato bo potrebno regulirati nekatera zelo zahtevna varnostna vprašanja, tudi v povezavi z internetom stvari, avtorskimi pravicami, vprašanji poseganja v zasebnost uporabnikov in celo izvajanja jurisdikcije nad njimi. Hkrati pa morajo jasna in enostavna pravila zagotavljati informacijsko varnost in zasebnost ter ne smejo dopuščati ogrožanja svobode ljudi in pridobitev demokracije. Eno pomembnejših meril na tem področju je možnost, da človek sam upravlja s svojimi podatki. Vpeljati želimo pravico do informacijskega samoodločanja za svet podatkov in algoritmov.

Konkurenca potrebuje varovanje pred monopoli. Digitalizacija drastično spreminja pravila igre na trgu – nekaj velikih koncernov lahko s svojo ogromno tržno močjo postavlja lastna pravila. Globalni monopoli v različnih sektorjih ogrožajo konkurenco in delovna mesta. Za obstoj socialno tržnega gospodarstva je ključno, da odločitev ne sprejemajo velika podjetja, ampak delujoča konkurenca. Zavzemamo se za delujoča digitalna pravila igre v Evropi in svetu. Evropske standarde morajo spoštovati tudi multinacionalna podjetja, ki svojih sedežev nimajo v Evropski uniji.

Izobraževanje, znanost in raziskovanje so temelji naše blaginje. Raznolik srednješolski in raziskovalni prostor je naša velika prednost, ki jo moramo ohraniti. Brez izobraževanja, znanosti in raziskovanja v globalno povezanem svetu ne bomo mogli biti konkurenčni na področju sposobnosti in idej. Visoko šolstvo in znanost sta temelj družbenega napredka. Spodbujamo tesno sodelovanje z gospodarstvom, saj je za uporabo novih tehnologij in ustvarjanje dodane vrednosti ključen prenos novih tehnoloških idej na trg.

Podpiramo zmagovalno razmišljanje in ne turobnosti. Potrebujemo družbeno kulturo inovacij in napredka. Slovenija mora biti odprta za odgovorne inovacije in usmerjena v prihodnost. Hkrati se ljudje zaradi modernizacije ne smejo počutiti pozabljene ali preobremenjene. Dobra politika človeka upošteva in ga vključi v proces. Zato je treba podpirati izobraževanje državljanov vseh starostnih skupin za uporabo novih medijev in telekomunikacij ter spodbujati njihov razvoj in dostopnost v vseh slovenskih krajih.

2. Družina in družba

2.1 Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja

Za nas sta zakon ter družina središče in temelj družbe. Ustvariti želimo družbo, ki je prijazna do družin in v kateri so otroci dobrodošli.

Družinska politika mora upoštevati zakonitost, da družina raste iz zveze med možem in ženo. Mlade je zato potrebno že skozi celoten izobraževalni sistem usposablјati in pripravljati, da bodo to življenjsko poslanstvo lahko živeli bolj polno, živo, ljubeče in uspešno.

Sodobna družinska politika mora ustrezati različnim družinskim razmeram: klasični družini, v kateri prebivajo mati, oče in otroci, enostarševskim družinam ter preurejenim družinam. Država mora priznati avtonomijo staršev in spoštovati njihovo vzgojiteljsko vlogo. Pravice in dolžnosti staršev imajo prednost pred državnim poseganjem.

Krščanskodemokratska družinska politika spoštuje prosto izbiro staršev. Želimo jim dati možnosti, da izoblikujejo vzgojo in oskrbo tako, kot menijo, da je prav. Oblikovanje družinskega življenja je stvar družine. Starši se odločajo o vzgoji in izobraževanju otrok. Država mora ceniti in spoštovati starše, ki imajo neprecenljivo vlogo. Družbeno in izobraževalno politiko, ki promovira ideologijo spolov in zgodnjo seksualizacijo otrok, zavračamo.

Družine zagotavljajo prihodnost naroda in družbe, zato jih je država dolžna podpirati. Država se mora neprenehoma spraševati, ali dovolj podpira družine. Mlade želimo spodbujati k ustvarjanju družin. Potrebujemo možnosti, da lahko svojo željo po družini tudi uresničijo. Želimo si podpirati nosečnice in spodbujati veselje do življenja. Želimo zagotavljati razmere, v katerih bodo starši lahko združevali poklicno in družinsko življenje. Prepričani smo, da je delo v družini delo za družbo. Vzgoja otrok in skrb za najbližje si zaslužita družbeno spoštovanje. To mora biti izraženo tudi v pravicah iz socialnih zavarovanj. Zagovarjamo generacijsko povezanost in podpiramo večgeneracijsko sobivanje, saj so tudi stari starši močan in pomemben člen v življenju otrok. Spodbujamo enakopravnejšo delitev dela pri vzgoji otrok in skrbi za dom, pri čemer naj imajo pari in družine vso svobodo izbire svojega načina življenja.

Otroci so naša prihodnost. Kdor se odloči za otroke in prevzame to odgovornost na svoja pleča, bo največ pripomogel k prihodnosti naše skupnosti, družbe in države. To si zasluži posebno spoštovanje in podporo države. Ukrepi družinske politike morajo biti trajnostno usmerjeni in usklajeni na vseh področjih, od davčnega do družinskih prejemkov, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, stanovanjske politike, skrbi za starejše družinske člane.

Ko moški in ženska prevzameta odgovornost drug za drugega in si obljubita, da bosta skupaj do konca svojih dni, je to za družbo neprecenljivo. Zato jima je dolžna nuditi tudi podporo in pomoč pri uresničevanju te obljube. Zakonska zveza med moškim in žensko je z dobrim razlogom pod posebnim varstvom države. Zavračamo vsakršne poskuse njene relativizacije. Zagovarjamo ureditev pravice do posvojitve otrok, ki to možnost daje zvezi med moškim in žensko. Istočasno pa vsakomur priznavamo pravico do izbire svojega načina življenja in življenjske skupnosti. Tudi v istospolnih partnerskih zvezah lahko ljudje živijo v skladu z družbenimi vrednotami. To moramo kot družba priznati.

2.2 Demografski izzivi

Demografske spremembe izzivajo naš družbeni in kulturni red ter spreminjajo naše sobivanje. Vse manj je mladih ljudi in vse več starejših. To pomeni velik pritisk na medgeneracijsko solidarnost. Medgeneracijska solidarnost, podpiranje družine in sodelovanje med mlajšimi in starejšimi so ključne naloge. Ni pošteno živeti na račun naših otrok in njihovih otrok. Prav tako je nepošteno živeti na račun soljudi v drugih delih sveta. Zagovarjamo svetovno solidarnost ljudske skupnosti. Brez nje vrzeli med revnimi in bogatimi ni mogoče premostiti, prav tako pa je nemogoče ohranjati okolje.

Življenjska doba prebivalstva se zvišuje, kar kaže na izboljšanje življenjskega standarda prebivalstva in na napredek medicine. V dolgoživi družbi prihodnosti se bodo spremenile tudi potrebe ljudi in njihovih družin. Ustvariti želimo možnosti za kakovostno življenje vseh generacij in dostojno staranje. To zahteva usklajeno prilagoditev ukrepov na področju trga dela, vseživljenjskega učenja, zdravstva in dolgotrajne oskrbe, socialnega varstva, bivalnega okolja, kakor tudi na drugih področjih.

Tradicionalne vezi je vse težje vzdrževati, zato želimo to spodbujati in pomagati pri iskanju in razvoju novih. Ljudje postajamo vse bolj mobilni, socialne vezi pa se spreminjajo. Vse več dejavnosti je digitalnih. Iz tega razloga so povezanost z domovino, naš občutek za skupnost in naše vrednote toliko bolj pomembne.

Slovenija mora biti dostopna za priseljevanje kvalificirane in potrebne delovne sile. Poleg poklicnih kvalifikacij in potreb našega gospodarstva bi bilo v prihodnosti potrebno bolj upoštevati tudi kompatibilnost kulture priseljenca z našo. Ne potrebujemo priseljevanja, ki nas preobremeni in obremenjuje naše sisteme socialne pomoči. Preprečiti moramo izkoriščanje davčnega in socialnega sistema, ki med Slovenci povzroča nelagodje in odpor. Priseljenci naj za pošteno delo prejmejo ustrezno plačilo, izkoriščanje države pa je potrebno takoj ustaviti. Preprečiti želimo socialni turizem.

2.3 Kultura, jezik in mediji

Slovenska kultura je zakladnica ustvarjalnosti in istovetnosti slovenskega naroda skozi stoletja, ogledalo našega samorazumevanja in steber naše samozavesti. Brez slovenske kulture in slovenskega jezika kot njenega identitetnega jedra ne bi bilo naše države, neprecenljiv pa je tudi prispevek kulture k osebnemu razvoju posameznika ter k njegovi družbeni integraciji in humanizaciji. Cenimo doprinos kulture in umetnosti k našemu sobivanju, ki pospešuje osebni razvoj posameznika. Kultura gradi mostove in odpira vrata, je ogledalo našega samorazumevanja.

Z izboljševanjem zakonodaje, proračunskimi viri in drugimi ukrepi želimo ohraniti kulturno dediščino, spodbujati kulturno ustvarjalnost današnjih rodov in omogočati učinkovito sporazumevanje v sodobni, interesno in mnenjsko zelo raznoliki družbi. Naša kulturna politika je zavezana svobodi umetnostnega in drugega kulturnega izražanja ter omogočanju dostopa do kulturnih stvaritev najširši javnosti. V ta namen je potrebna uravnotežena skrb za osrednje kulturne ustanove in za decentralizirano mrežo knjižnic, gledališč, galerij, muzejev, arhivov, glasbenih, filmskih in drugih ustanov po državi, hkrati pa podpora ljubiteljski kulturni dejavnosti, saj ima ta v lokalnih okoljih pomembno vlogo za razvoj in kakovost življenja posameznika in skupnosti.

Za dejavno udeležbo ljudi v kulturnem dogajanju je potrebno ustrezno izobraževanje in usposabljanje. Posebej podpiramo izobraževalne, raziskovalne in razvojne projekte in inovacije, namenjene uveljavljanju slovenščine na tradicionalnih in novih, zlasti digitalno podprtih področjih. Slovenskim državljanom mora biti zagotovljeno, da bodo lahko o vseh javnih zadevah govorili in dobili informacije v slovenščini, dosegali v tem jeziku izobrazbo na vseh stopnjah in strokovnih smereh javnega šolstva v Sloveniji, v institucijah Evropske unije pa dosledno uveljavljati pravico do rabe slovenščine kot enega izmed uradnih evropskih jezikov.

Poleg delovanja kulturnih ustanov in organizacij je treba zagotavljati tudi življenjske in delovne razmere za umetniško ustvarjanje posameznikov. Nadarjeni ljudje morajo dobiti štipendijo za umetnostno izpopolnjevanje in sredstva za življenje od svojega umetniškega in ustvarjalnega dela.

Od ljudi, ki prihajajo v Slovenijo iz drugih kulturnih okolij, pričakujemo, da bodo v naši deželi spoštovali kulturo, jezik in navade, ki so del našega javnega življenja, pojmovanja svobode in drugih vrednot. K

temu sodi tudi spoštovanje našega svobodnega načina življenja. Ne bomo dovolili, da nas prisilijo k prilagoditvi naših kulturnih predstav. Ni nas strah sprememb, ampak si ne želimo drugačne dežele.

Raznolikost mnenj potrebuje raznolike medije. Zavzemamo se za objektivno, kritično, strokovno in neodvisno poročanje, ki upošteva svobodo izražanja, mnenjsko pluralnost in etične standarde. Ponudniki medijskih vsebin z javnim statusom se morajo osredotočiti na svojo izvirno, nekomercialno vlogo in programsko raznolikost, saj bodo le tako ostali relevantni. Dostopni morajo biti tudi na spletnih platformah ter vsebinsko in tehnično ustrezati pričakovanjem tako standardnega občinstva kot novih, obrobnih, ranljivih, zamejskih in drugih ciljnih skupin. Zavzemamo se za zdravo konkurenčnost in sožitje javnih in zasebnih ponudnikov medijskih vsebin, pri tem pa morajo biti pravni in poslovni okvirji zasebnih ponudnikov postavljeni tako, da onemogočajo koncentracijo, ki bi dopuščala prvine monopola.

Raznolikost mnenj je več kakor le raznolikost informacij. Tudi večja količina podatkov ne pomeni nujno višje kakovosti in več mnenj. Informirana družba ni nujno pametna družba. Zato morajo globalni mediji omogočati dostop do evropskih, državnih in regionalnih vsebin. Iskalniki in socialna omrežja ne smejo pristransko podeljevati prednosti določenim mnenjem ali jih neupravičeno ponavljati večkrat kakor druga. Preprečevati morajo samodejno oblikovanje mnenj in sovražni govor.

Zaradi raznolikosti in močnega vpliva medijev je za posameznikovo poklicno in družbeno sodelovanje potrebna medijska pismenost. Ljudje vseh generacij se morajo naučiti upravljanja z večjo količino podatkov in elektronskega sporazumevanja, da lahko živijo v današnjem času. Medijska pismenost in dostop do raznovrstne medijske ponudbe sta posebno pomembna za invalidne osebe.

Iz svobode medijev izvira odgovornost poročanja, vezana na temeljne ustavne vrednote. Odgovornost za posredovanje resničnih in kakovostnih informacij se z digitalnim preходом in raznoliko ponudbo podatkov še povečuje. Svoboda medijev novinarje zavezuje k objektivnemu presojanju dogodkov in nevtralnemu poročanju o njih. Vzdrževanje spoštljive ravni sporazumevanja je tako naloga uporabnikov kot tudi upraviteljev socialnih omrežij in spletnih forumov.

3. Okolje in življenjski prostor

3.1 Čisto okolje za brezskrbno prihodnost

Okolje moramo varovati in ohranjati za mlajše generacije in prihodnost. Spoštljivo ravnanje z našim okoljem, rodovitno zemljo, pitno vodo in živalskim svetom ter raznolikostjo vrst je naš cilj. Varovanje okolja, živali, živalskih vrst in virov pa je naša skupna naloga, ki se je mora lotiti vsak posameznik. Varujemo naravni življenjski prostor in ga ohranjamo za naše potomce. To je naša skupna odgovornost. Odgovorni nismo samo zase in za sodržavljane, temveč tudi za preživetje vsega človeštva. Zato je naša dolžnost, da danes sprejemamo takšne politične in gospodarske odločitve, ki bodo zagotavljale ohranitev naravnih virov in okolja tudi za življenje prihodnjih rodov. Pri oblikovanju in razvoju današnjega sveta smo moralno zavezani zmernosti in samoomejevanju. Uporaba naravnih virov ne sme oslabilo obnovitvenih zmožnosti narave. Narava je dana človeku v upravljanje, zato jo spoštujemo, varujemo in sprejemamo ukrepe za čisto okolje in ublažitev podnebnih sprememb.

Ključni vidik v našem boju proti podnebnim spremembam in omejevanju onesnaževanja naše države in celotnega planeta so nove tehnološke rešitve, raziskave in razvoj, zato jih močno podpiramo. Priložnosti bodo le, če bo energija. Naša poraba energije mora biti varna, čista in cenovno ugodna. To je bistvena podlaga za gospodarski uspeh, visoko kakovost življenja ter varovanje okolja in podnebja. Raziskovanje na področju energetike in oskrbe z energijo je ključ za učinkovito in trajno oskrbo z

energijo. Podpiramo za vse energijske tehnologije odprto raziskovanje, ki temelji na spoštovanju etičnih standardov.

Cilji naše energetske politike so varna oskrba, okolju ter podnebjju prijazno pridobivanje in raba energentov, primerne in konkurenčne cene. Svetovno naraščanje potreb po energiji, visoke cene energentov, čedalje večja mednarodna tveganja z oskrbo ter rastoča odvisnost od politično nestabilnih območij poudarjajo nujnost skupnih konceptov za oskrbo z energijo. Brez trajne in varne oskrbe z energijo gospodarski, ekološki in socialni problemi ne bodo rešljivi. Zavzemamo se za varčevanje z energijo v gospodarstvu, gospodinjstvu in prometu.

Prizadevati si moramo za raziskovanje in razvoj podnebjju prijaznih tehnologij. Poleg sončne in vetrne energije priložnosti za Slovenijo vidimo predvsem v boljšem izkoriščanju vodne energije in uporabi lesne biomase. Odprti smo tudi za nove tehnologije, ki temeljijo na obnovljivih virih energije. Z novimi tehnologijami je treba povezati ekološke in ekonomske interese. Dopuščamo uporabo jedrske energije, če za razvoj države ne bomo mogli zagotoviti zadostne količine energije iz okolju prijaznejših virov. Pri tem je nujno upoštevati maksimalna varnostna merila tako pri proizvodnji kot pri uporabi in kasnejšem skladiščenju odpadkov. V celotnem procesu je treba izbirati takšne tehnologije, ki količino jedrskih odpadkov zmanjšujejo na minimum.

Energetski prehod ne sme nesorazmerno obremeniti državljanov in gospodarstva ali ogrožati delovnih mest. Z energijo želimo varčevati, ustvarili bomo raznoliko mešanico energetskih virov ter še naprej razvijali energetske tehnologije. Da pa nam to uspe, bomo potrebovali pameten, tehnološko odprt okvir, ki temelji na tržnem gospodarstvu. Oskrba z energijo, ki je v rokah državljanov, je pomembna podlaga za sprejemljivost energetskega prehoda. Pri ohranjanju okolja želimo povezati različne poglede vseh skupin državljanov in dogovorno najti najboljše rešitve.

Gospodarsko rast želimo doseči na trajnosten in pameten način ter jo ločiti od uporabe vse večjih količin naravnih virov. Večjo ekološko učinkovitost in zaprtje gospodarskega kroga povežemo s kvantitativno in kvalitativno rastjo. Na ta način bomo združili gospodarstvo z ekologijo.

S skupnimi močmi moramo varovati življenjsko okolje pred izčrpavanjem in uničevanjem ter trajnimi podnebnimi spremembami. V našem edinem svetu bo varovanje okolja, narave in podnebjja uspelo le z aktivnim mednarodnim sodelovanjem. Dober primer za to je po mednarodnem pravu zavezujoča omejitev izpustov ogljikovega dioksida.

3.2 Dostopna stanovanja

Ustvarjanje premoženja mora biti dosegljivo. Želimo, da lahko vsak z delom pride do lastnine in si ustvari premoženje. S tem bodo lahko ljudje sodelovali pri razvoju blaginje. Lastnina pomeni varnost. Vsakemu državljanu, zlasti pa družinam z otroki, mora biti dosegljiva realna možnost, da si zagotovi vsaj minimalni stanovanjski standard v lastnem, najetem stanovanju ali stanovanjski hiši. Država mora pomagati mladim družinam pri reševanju prvega stanovanjskega problema. Cenovno dostopna stanovanja morajo biti del obljube o blaginji socialno tržnega gospodarstva. Svobodna država spodbuja in zagotavlja enake življenjske in delovne pogoje.

Izboljšati moramo učinkovitost gradnje javnih stanovanj, ki naj bo odslikava realnih potreb na stanovanjskem trgu. Graditi se mora stanovanja, ki so cenovno dostopna in hkrati omogočajo visoko kakovost življenja. Preko davčnih olajšav in posebnih kreditnih shem z nižanimi obrestnimi merami moramo spodbujati nakup in najem stanovanj za mlade družine, ki prvič rešujejo stanovanjski problem in druge ranljive skupine. Javna stanovanja ne morejo biti nadstandardna in cenovno nedostopna. Graditi se morajo v urbanih središčih, kjer so potrebe največje. S tem bomo zmanjšali tudi prometne

tokove in delovne migracije prebivalstva.

V Sloveniji je stanovanjska novogradnja v času gospodarske krize praktično zastala. Zato beležimo divjo rast cen stanovanjskih nepremičnin, tako za nakup kot za najem. Poleg javne gradnje stanovanj mora država z davčnimi olajšavami spodbuditi zasebni sektor h gradnji stanovanj za trg. Gospodarski subjekti bodo tako akumulirani kapital iz osnovne dejavnosti vlagali v gradnjo kadrovskih stanovanj ter stanovanj za trg. Lastnike je potrebno spodbuditi k oddaji praznih nepremičnin z ustreznim izboljšanjem njihovega položaja na trgu. V najemnih poslih je potrebno zaščititi tako najemodajalca kot najemnika. Oddaja v najem se mora spodbuditi z zmanjšanjem davčnih in administrativnih ovir. Okrepiti je potrebno tudi gradnjo študentskih domov. Zadostna količina stanovanj je najboljši in edini ukrep proti divjanju cen nepremičnin.

Družba in država sta obvezani k temu, da postavita več domov in oskrbovanih stanovanj za ostarele in izboljšata infrastrukturo za paliativno oskrbo.

Z davčnimi spodbudami in olajšavami bomo podpirali energetska sanacija stavb in se tako borili proti energetske revščini.

Pri urejanju prostora je treba upoštevati lokalne posebnosti za varnejšo gradnjo objektov in ustrezno izbiro primernih kritin. Upoštevati je treba spremenjene vremenske razmere in večjo možnost poplav, viharjev, toče in plazov. Glede na ta dejstva morajo lokalne skupnosti tem vprašanjem nameniti več pozornosti pri sprejemanju prostorskih aktov. Za obvladovanje podnebnih sprememb je potrebno dodatno izobraževanje prebivalstva kot tudi stroke, gradbenih in drugih izvajalcev.

3.3 Prometna infrastruktura in mobilnost

Priložnosti potrebujejo infrastrukturo. Gospodarstvo potrebuje poti, ljudje potrebujejo mobilnost. Močna infrastruktura, ki naravne vire uporablja trajnostno, je predpogoj za enakomeren in skladen regionalni razvoj. Slovenija lahko izkoristi vse svoje možnosti le s sodobno zgrajeno infrastrukturo, ki omogoča mobilnost ljudi, blaga in storitev. Z infrastrukturno politiko, ki je zazrta v prihodnost, želimo združiti učinkovite rešitve in varovanje našega življenjskega okolja.

Državljanom v vseh delih Slovenije mora biti omogočena prometna, energetska in komunikacijska infrastruktura, oskrba, osnovno izobraževanje, nujna zdravstvena pomoč in druge osnove za življenje in delo.

O mobilnosti ljudi, blaga in storitev moramo začeti razmišljati na novo. Moderna mobilnost pomeni povezovanje infrastrukture, načinov prevoza in digitalne komunikacije. Poleg tega moramo razširiti elektromobilnost ter druge trajne oblike mobilnosti. Infrastruktura prihodnosti temelji na souporabi virov. Gradnja ne sme biti namenjena sama sebi ali določenim ozkim skupinam, gradimo za prihodnost ljudi.

Mobilnost mora postati trajna, okrepiti je potrebno javni promet in souporabo vozil tako pri mobilnosti ljudi kot tudi transportnega prometa. Pri tem nas mora voditi skrb za ohranjanje okolja in zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. Sektor prometa v Sloveniji prispeva skoraj tretjino vseh izpustov toplogrednih plinov, saj naša prometna politika ne gre v korak s sodobnimi trendi na področju mobilnosti. V prihodnosti bodo največji pomen imeli integrirani prometni sistemi. Med seboj je potrebno povezati individualne in javne prometne in komunikacijske sisteme. Zaradi neskončnih možnosti digitalizacije bodo v prihodnje nastajali popolnoma novi koncepti mobilnosti. Slovenija naj na tem področju postane vodilna.

Železniško omrežje in javni promet v Sloveniji sta zastarela. Zagovarjamo močna vlaganja javnega in zasebnega kapitala v modernizacijo sektorja prometa. Ljudje morajo manj časa preživeti v prometnih zastojih, ključ za to pa je delujoč javni promet. To je tudi edini način, da zmanjšamo izpušne pline in hrup, ki ga povzroča promet, s čimer bomo sledili zavezam mednarodnih pogodb. Podpiramo velike državne infrastrukturne projekte, ki se morajo izvajati na racionalen in transparenten način. Pohitriti moramo postopke umeščanja prometnih tras v prostor, a ne na škodo varovanja naravne in kulturne dediščine ter življenja ljudi.

Zmanjšati želimo število smrtnih žrtev in težko poškodovanih v prometnih nesrečah. Ključ je dobra in sodobna prometna infrastruktura, ki temelji na neskončnih možnostih, ki jih prinaša digitalizacija. Prilagojena mora biti vsem skupinam državljanov, še zlasti pa dostopna ranljivim skupinam – invalidom, bolnim, ostarelim.

3.4 Kmetijstvo in podeželje

Kmetijstvo vidimo kot priložnosti na podeželju. Kmetijstvo in gozdarstvo morata tudi v prihodnosti zagotavljati dodano vrednost z delovnimi mesti, trajnostno proizvodnjo in porabo surovin ter široko ohranjanje kulturne krajine. Podpiramo vse vrste kmetovanja. Namen raznolikega kmetovanja je ustrezno pridelana varna in kakovostna domača hrana ter razvoj različnih dejavnosti na podeželju. Manjše družinske kmetije z ekološko proizvodnjo in različnimi dopolnilnimi dejavnostmi naj postanejo steber kmetijske politike. Kakovost naj ima svojo ceno tudi pri živilih.

Samooskrba s hrano je za državo strateškega pomena, zato se zavzemamo za boljše možnosti kmetovanja in celostni razvoj podeželja. To pomembno nalogo smo v Sloveniji zanemarili in postajamo čedalje bolj odvisni od nakupa živil v drugih državah. V primeru slabih letin, naravnih nesreč, vojne ali epidemij bomo bolj izpostavljeni resnim težavam pri preskrbi s hrano. Zato podpiramo povečanje pridelave domače, ekološke hrane in s tem izboljšanje samooskrbe v državi.

Kmetijstvo v Sloveniji je zapostavljeno, kmečko delo pa premalo cenjeno in tudi slabo plačano. Zaradi težjih razmer pridelovanja na hribovitih območjih in opuščanja kmetovanja na manjših kmetijah se čedalje več slovenske zemlje zarašča z gozdovi. Rodovitna polja se spreminjamo v zazidljive površine, tako da je delež kmetijske površine na prebivalca padel na kritično mejo in je že pod ravnijo, ki zadošča prehransko samooskrbo slovenskega prebivalstva. Še posebej se zavzemamo za varovanje orne zemlje, ta sme biti na voljo za pozidavo le v primeru višje sile oziroma za projekte v državnem interesu in še to le v primeru, ko res ni mogoča drugačna rešitev.

Organizacije, ki bi se morale zavzemati za boljše možnosti kmetovanja, svojih nalog ne opravljajo zadosti dobro, zato so kmetje brez pravih zastopnikov in sogovornikov na državni in lokalni ravni. To problematiko je mogoče le delno reševati s subvencijami, vendar brez subvencij lahko pride do popolnega zloma kmetijske proizvodnje ter posledično do pomanjkanja zdrave in kakovostno pridelane domače hrane. Z opuščanjem kmetovanja se spreminja tudi kulturna krajina in zanemarjajo naravne lepote slovenske dežele.

Posebno pozornost je treba nameniti kmetijam na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami, na demografsko ogroženih in obmejnih območjih. Slovensko posebnost, razdrobljeno kmetovanje na hribovitih območjih, je treba tako podpreti, da bo kmetovanje privlačno za mlade in bodo ostajali na kmetijah. Znamka kakovosti za hribovita območja brez industrijskega in prometnega onesnaževanja lahko pripomore k boljšim tržnim pogojem.

Slovensko podeželje želimo ohraniti. Omejiti moramo pretirano birokracijo – kmet naj ne bo birokrat, ampak predvsem obdelovalec zemlje in pridelovalec kakovostne, domače hrane. Podpiramo razvoj podjetništva na podeželju in spodbujamo dopolnilno delo ter domačo obrt na kmetijah.

Zagovarjamo usklajen in sonaravni razvoj kmetijstva in gozdarstva z učinkovitim varovanjem obdelovalne in rodovitne zemlje ter varovanjem okolja. Državne gozdove in zemljišča naj dobijo v upravljanje kmetje, ki se ukvarjajo z obdelovanjem zemlje. Država mora zagotoviti primeren stalež divjadi in zveri, da kmetovanje ne bo ogroženo in da kmetje ne bodo utrpeli prevelike škode. Spodbujati je potrebno preventivne ukrepe (ograje, ovčarski psi, pastirji) in v primeru škode zagotoviti pravično in hitro izplačilo odškodnin.

Izjemne možnosti in bogato lesno zalogo slovenskih gozdov je potrebno bolje izkoristiti. Zavzemamo se za izgradnjo domače lesne predelovalne verige, ki zagotavlja pomembno dodano vrednost in boljše izkoriščanja lesne biomase kot trajnega energetskega vira.

Pridelava, predelava in distribucija varne in kakovostne hrane je strateškega pomena za vsako družbo in ima velik vpliv na gospodarstvo, okolje in zdravje prebivalstva. Zavzemamo se za promocijo slovenske hrane in živilskih proizvodov iz domačih pridelkov in surovin. Povezovanje vseh deležnikov od primarne proizvodnje (kmetijstva), prek živilske industrije, laboratorijev in državnih organov do informacijske podpore sta nuja in pogoj, da bodo vsi subjekti v živilskopredelovalni verigi konkurenčni na skupnem evropskem trgu. Digitalizacija tega področja bo kazalnik napredka, kajti v sodobni družbi je transparentnost prednost, te pa ne more biti oziroma ni verodostojna, če ni potrebne informacijske podpore. Eden največjih izzivov bo izvedba informatizacije področja varne hrane kot dela kmetijske proizvodnje. Le tako bodo vse informacije o rezultatih nadzora varnosti in kakovosti hrane dostopne tudi potrošniku, kar je pogoj, da zaupa živilom na slovenskem trgu. Zaupanje potrošnikov v lokalno pridelane in predelane kmetijske pridelke in živila je potrebno nenehno budno varovati tudi tako, da bodo vse informacije potrošnikom ves čas dostopne.

Podpirali bomo zadružništvo, ki bo temeljilo na vzajemnosti in solidarnosti. Članstvo v kmetijsko gozdarski zbornici mora temeljiti na prostovoljnosti.

Slovensko kmetijstvo moramo pripraviti na podnebne spremembe. Neurja in suša uničujeta kmetijske pridelke in druge dobrine. Zgraditi je potrebno ustrezne namakalne sisteme in posodobiti sistem obrambe pred točo.

3.5 Zdrav življenjski slog

Večji poudarek je potrebno dati vzgoji za zdrav način življenja in gibanju. Postati moramo država ozaveščenih državljanov, ki so telesno in duševno v dobri kondiciji. Šport in rekreacija v vseh življenjskih obdobjih podpirata bolj zdravo in kakovostno življenje. Vlaganje v športne in rekreativne dejavnosti za športno in rekreativno udejstvovanje državljanov v vseh življenjskih obdobjih je največja podpora zdravemu načinu življenja. Vlaganje države v šport, ki širi prostor športa na vse generacije in hkrati skrbi za razvoj tekmovalnega športa, je vlaganje v zdravo prihodnost naroda in državljanov. Društvena kultura, občutek pripadnosti in širjenje vrednot v naših športnih društvih so izjemnega pomena za slovensko družbo.

Šport je tudi izobraževanje in vključevanje. Preko športa se naučimo ekipnega duha, poštenosti, discipline, obzirnosti in volje do truda. Tako za starejše kot mlajše je šport zdrav način življenja. V enaki meri se zavzemamo za široko ponudbo športnih dejavnosti in podpiranje profesionalnega športa.

Slovenija vedno znova dokazuje, da smo narod vrhunskih športnikov. To želimo ohranjati, vendar ne v škodo kakovostnega in rekreativnega športa ter športa mladih. Skrbno in sistematično želimo podpirati tako športno pot vrhunskih športnikov kot tudi njihovo pripravo na življenje po končani športni poti.

4. Varna in zanesljiva država

4.1 Zdravstvena varnost

Zdravje je velika vrednota družbe. Posameznik je v središču zdravstvenega sistema in je odgovoren za zdrav način življenja oziroma zdrav življenjski slog. Zavzemamo se za dvig zdravstvene ravni naših državljanov. Osnovna zdravstvena oskrba in preventivni ukrepi morajo biti dostopni vsem državljanom v času, ko jih potrebujejo, in ne smejo biti zgolj pravica na papirju. Zdravje namreč ne sme biti vprašanje prihodka. Nikogar, ki potrebuje pomoč, ne bomo pustili samega. Družba mora zaradi solidarnosti poskrbeti za bolne, invalide in vse, ki potrebujejo oskrbo.

Obstoječi zdravstveni sistem ne odgovarja več potrebam sodobne družbe, tako na organizacijski ravni kot tudi glede načina financiranja, zato ga je potrebno posodobiti. Zagovarjamo javni zdravstveni sistem, ki temelji na solidarnosti in preglednosti, in omogočamo razvoj tudi zasebnega zdravstva. Zavračamo zastareli model monopolnega obveznega zdravstvenega zavarovanja, kjer se denar zavarovancev plansko razporeja izvajalcem zdravstvenih storitev. Podpiramo regulirano konkurenčnost na vseh področjih zdravstvenega sistema. Sodoben koncept zdravstvenega varstva na temelju kakovosti in varnosti za uporabnike zdravstvenega sistema postavlja v ospredje zdravje in izpodriva bolezni kot izhodišče. Za merilo naj sistemu zdravstvenega varstva služijo evropski standardi in evropski primerljivi sistemi.

Zagovarjamo široko, enakomerno dostopno mrežo primarnega zdravstva s prosto izbiro zdravnika oziroma izvajalca zdravstvenih storitev. Mreža bolnišnic naj bo organizirana gospodarno in stroškovno racionalno. Zagovarjamo preglednost porabe javnih sredstev v zdravstvu. Da bomo lahko tudi v prihodnosti zaposlili usposobljen kader, moramo izboljšati privlačnost poklica negovalnega in drugega zdravstvenega osebja. Ljudje, ki skrbijo za druge, si zaslužijo, da jih cenimo in njihovo delo tudi ustrezno vrednotimo.

Podpiramo vlaganje zasebnikov v zdravstveno infrastrukturo, ki na ta način znižuje materialne stroške države, omogoča večjo in kakovostnejšo ponudbo storitev, krajše čakalne vrste ter enakomernjšo dostopnost. Ločiti moramo med delom koncesionarjev v javni službi in delom čistih zasebnikov brez koncesije, ki omogočajo samoplačniške in nadstandardne zdravstvene storitve.

Digitalizacija odpira neslutene možnosti na področju zdravstva tako v preventivi kot pri zdravljenju. Prinaša kakovostno izmenjavo uporabnih zdravstvenih podatkov in povezuje različne ustanove ter medicinsko stroko pri celoviti obravnavi in kakovostnemu zdravljenju. Pojavljajo se nove oblike zdravljenja, tudi s pomočjo sodobne tehnologije. Inovacije želimo izkoristiti tako, da bomo okrepili odgovornost, sodelovanje in preprečili zlorabe. Posameznik mora imeti vedno nadzor nad svojimi zdravstvenimi podatki.

Etika na področju biogenetike in v zdravstvu je ključna. Uveljaviti je potrebno svobodno možnost ugovora vesti na različnih področjih zdravstva in farmacije.

Slovenija zamuja z uvedbo sodobnega sistema dolgotrajne oskrbe. Nujna je vzpostavitev zavarovanja in učinkovite mreže ustanov za dolgotrajno oskrbo. V ta namen je potrebno zagotoviti javna sredstva in jih dopolniti z zasebnimi. Pri tem je potrebno slediti sodobnim trendom oskrbe starejših, ki ni omejeno zgolj na institucionalno oskrbo.

4.2 Socialna varnost

Socialna varnost temelji na osnovni ideji solidarnosti. Skupnost zameji tveganja, ki jih posameznik sam nikoli ne bi zmožgal razrešiti. Osnovne oblike solidarnosti so pomoč in podpora v najožjem življenjskem krogu – v družini, med prijatelji, med sosedi in v zasebnih skupnostih.

Družba mora zagotoviti, da noben posameznik ali skupina ne živi pod mejo socialne varnosti. Spodbujamo zavest o osebni odgovornosti posameznika za lastni varni socialni položaj, predvsem v starosti. Za socialno varnost vsakega posameznika je zato odgovornih več dejavnikov: najprej vsak posameznik sam, nato njegova družina, njegovo delovno in bivalno okolje in nazadnje država z učinkovito zakonodajo in primernimi finančnimi viri. Zavedamo se tudi prispevka in podpiramo delovanje prostovoljskih nevladnih organizacij, ki s svojo inovativnostjo, fleksibilnostjo in prilagajanjem storitev ter programov potrebam uporabnikov predstavljajo dopolnitev javnemu sektorju in pomembno prispevajo k družbeni blaginji in večji socialni varnosti.

Invalidne osebe so pomemben del naše družbe in sodijo v njo. Imeti morajo možnost, da svoj vsakdan oblikujejo same. Vključevanje mora biti prisotno v celotni družbi. Invalidnost ne sme predstavljati tveganja za revščino za invalidne osebe in njihove najbližje ali za socialno izključenost. Za invalidne osebe je zelo pomembno, da lahko z delom vsaj delno pokrijejo svoje stroške, zato zagovarjamo njihovo vključevanje v delo in družbo ter neodvisno življenje. Potrebujemo več odprtosti pri zaposlovanju sodelavcev z invalidnostjo.

Socialna država mora biti vzdržna. Socialna država, ki je zmožna ukrepati, lahko obstaja le, če smo gospodarsko močni. V našo socialno državo lahko vložimo le toliko, kolikor nam uspe pridelati. Nemoralno bi bilo svojim otrokom ali vnukom zapustiti dolgove in bremena. Socialna varnost mora obstajati na dolgi rok z močnim temeljem. Zagovarjamo v prihodnost usmerjeno financiranje socialne varnosti iz prispevkov delavcev in delodajalcev, zasebne in javne pokojninske blagajne in iz davkov.

Država ne bo dajala miloščine, prav tako ne bo omogočala brezplačnega življenja. Omogočala pa bo življenje v socialni varnosti. Kdor je solidaren, se je pripravljen čemu odreči. Kdor se zanaša na solidarnost države, ima dolžnost državi nekaj doprinesiti. Solidarnost prepoveduje izkoriščati sistem socialne varnosti.

Solidarnost potrebuje subsidiarnost. Subsidiarnost potrebuje odgovornost. Država mora državljanom takšno delovanje omogočiti in olajšati.

4.3 Pokojninska varnost

Pokojnina mora biti poštena in zadostna. Kdor je vse življenje delal, mora v jeseni življenja živeti dostojno in neodvisno. Kdor je v pokojninsko blagajno vplačal več, ima višjo pokojnino, saj imamo različne višine prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Kdor je vzgojil otroke, mora imeti zaradi tega višjo pokojnino. Proti revščini v starosti, ki največkrat prizadene ženske, se moramo aktivno boriti. Prejemki iz invalidskega zavarovanja morajo zagotavljati dostojno življenje.

Pravičnost med generacijami se ureja z medgeneracijsko pogodbo in pokojnino. Zaradi vse daljše življenjske dobe moramo na dolgi rok ustvariti ravnovesje med pokojnino iz pokojninskega zavarovanja, upokojitveno starostjo in zagotovljeno pokojnino.

4.4 Varnost države in njenih državljanov

Naloga države je, da varuje svoje državljane, ti pa imajo pravico do varnosti. Danes je varnost bolj pomembna kot kadar koli prej. Želimo, da lahko vsi ljudje živijo svobodno in varno – doma, v javnosti in tudi v digitalnem prostoru. Živeti v Sloveniji mora pomeniti živeti na varnem. Do nasilja in kaznivih dejanj imamo zato ničelno toleranco.

Še pred nekaj leti je kazalo, da bo svet varnejši. Vendar pa se upanje ni uresničilo in svet postaja vse bolj kaotičen. Globalne grožnje so se spremenile izjemno hitro. Ekstremistične organizacije in kriminalne združbe so na Bližnjem vzhodu in v Afriki destabilizirale cele države. Teroristične grožnje, kibernetiski napadi in nove oblike konfliktov, kot so hibridne vojne, predstavljajo resne izzive za ustaljene varnostne strukture v Evropi in po svetu. Zato danes potrebujemo nove varnostne koncepte. Različne ekstremistične ideologije, bodisi verske ali pa posvetne, ogrožajo naše sobivanje in želijo vrednote, ki smo jih Evropejci razvijali stoletja, uničiti in poteptati. Ne spoštujejo temeljev mednarodnega prava, ne spoštujejo temeljnih človekovih pravic in zanikajo pravico do obstoja celim narodom ali verskim skupinam. Ko nekdo napada svobodo in demokracijo, se mora zahodna družba na to odzvati. V boju proti mednarodnemu terorizmu in organiziranemu kriminalu zato potrebujemo tesnejše in usklajeno sodelovanje vseh elementov varnostnega sistema tako znotraj države kot med državami.

Varnost je mogoča le z zaupanjem v varnostni aparat. Pripadniki varnostnih sil si zaslužijo spoštovanje in podporo s strani politike in družbe. Ponosni smo na policijo in Slovensko vojsko, ki s svojim delom po svojih najboljših močeh zagotavljata varnost prebivalcem Slovenije.

Obveščevalne službe imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti, saj nam ustrezne informacije dajejo širšo sliko, ki je ključna za sprejemanje pravih odločitev v varnostni in zunanji politiki ter v boju proti grožnjam. Obveščevalne službe v ta namen sodelujejo z mednarodnimi partnerji in olajšajo sprejemanje pravih odločitev. Prizadevali si bomo za profesionalne, učinkovite in predvsem depolitizirane obveščevalne službe, ki bodo zasledovale izključno nacionalne interese.

Za zagotavljanje varnosti potrebujemo tudi sodobno opremo ter ustrezne pravne podlage. Tehnična in osebna oprema ter pravna podlaga za nemoteno delo naših varnostnih sil mora biti v koraku s časom in na najvišjem nivoju. Storilci kaznivih dejanj ne smejo imeti tehnološke prednosti. Nove oblike kaznivih dejanj, kot sta terorizem in digitalna kazniva dejanja, potrebujejo ustrezno obravnavo in s tem povezano pravno podlago. Digitalni prostor ni brezpravno področje, zaradi katerega se storilcev kaznivih dejanj ne bi kazensko preganjalo. Ravnovesje med svobodo in varnostjo je treba za digitalno dobo določiti na novo.

Slovenska vojska in policija potrebujeta na dolgi rok stabilen pritok kadra in ustrezno financiranje. Varnostne razmere in zahteve za njuno ukrepanje se lahko spremenijo v zelo kratkem času. Če želita biti v prihodnosti sposobni ukrepanja, bosta potrebovali dovoljšnje število pripadnikov, tudi visoko izobraženih, in ustrezno opremo. Zaradi tega bo tudi sam poklic vojaka in policista veliko bolj privlačen.

Ker je Slovenska vojska trenutno v slabem stanju, je potreben jasen konsenz, kako jo oblikovati v prihodnje. Ostati mora dovolj številčna, imeti mora moderno in učinkovito opremo in mora zagotavljati ustrezno nacionalno obrambo. Ideje, da vojske ne potrebujemo več ali da bi bilo dovolj orožništvo, so nesprejemljive. Nove naloge bodo od Slovenske vojske namreč zahtevale nove sposobnosti. Slovenija mora biti zanesljiva partnerica znotraj zavezništva in trden člen kolektivne varnosti. Vojska mora biti agilna, fleksibilna, hitra in učinkovita, če se želi postaviti po robu vsem izzivom prihodnosti. Zagotavljanje obrambne varnosti naše države je glavna naloga Slovenske vojske. Ta potrebuje širok spekter kompetenc, če se želi uspešno boriti proti različnim grožnjam, kot so pomoč pri stabilizaciji

države, boj proti terorizmu, boj proti kibernetским napadom ali pomagati na področju zaščite in reševanja pri naravnih in drugih nesrečah.

S ciljem povečanja učinkovitosti odzivanja na naravne in druge nesreče ter ob upoštevanju dejanskih potreb mora država usmerjati in podpirati tudi čim bolj uravnotežen razvoj različnih prostovoljnih organizacij in društev s področja zaščite in reševanja, kot tudi njihovo čim bolj uravnoteženo prisotnost na celotnem ozemlju države.

4.5 Upravljanje migracij

Vse hitrejša rast prebivalstva, podnebne spremembe in konflikti ogrožajo mir na svetu. Zaradi njih imamo namreč vse manj virov, kar pa vodi v nestabilnost držav in celotnih regij. Posledice tega so migracije, beg in pregon več milijonov ljudi. Dogodki, za katere se zdi, da se odvijajo daleč proč, imajo neposredne in posredne učinke na Evropo in Slovenijo. Vse več ljudi zapusti svojo domovino, ker si želijo drugje ustvariti boljšo prihodnost. Trajno preseljevanje ljudi lahko predstavlja grožnjo za vsako državno ureditev. Med seboj se namreč mešajo vojni begunci, begunci zaradi lakote in ekonomski migranti ter tako ustvarjajo obsežne migracijske tokove. Zatiskanje oči ni rešitev. Migracijski tokovi so danes dosegli že vse konce sveta in lahko v zelo kratkem času države preobremenijo. Zgolj odstranjevanje ali omilitev vzrokov za beg bo ustvarilo podlago za novo stabilizacijo in varnost.

Mednarodno pravo ne daje ustreznih odgovorov na izzive migracij današnjega časa. Potrebujemo razvoj temeljnih načel mednarodnega prava, ki bodo odgovarjala duhu in izzivom časa. Spoštujemo človekove pravice vseh ljudi, vendar pa poudarjamo, da je varnost temeljna pravica vseh državljanov Slovenije in to pravico moramo varovati z vsemi dopustnimi sredstvi. Mednarodno pravo mora varovati državnost posameznih držav. Države pa morajo imeti nadzor nad tem, koga bodo sprejele v svojo državo in kako bodo razlikovale med različnimi razlogi za beg. Jasno je potrebno ločevati med legalnimi in ilegalnimi migracijami. Preseljevanje želimo omejiti in nadzorovati, ilegalne migracije pa izkoreniniti. V prihodnosti bodo namreč sposobne ukrepati le tiste države, ki jim bo uspelo nadzorovati migracije. Državne meje moramo varovati in nadzirati ter preprečevati ilegalne migracije. Vedeti moramo, kdo vstopa in je v naši državi. Država te varnostne naloge nikakor ne sme opravljati površno. Svoje zunanje meje mora učinkovito varovati tudi Evropska unija, v idealnem primeru skupaj s sosednjimi državami, ki sicer niso njene članice.

Trajno stabilnost bomo dosegli le, če bomo odstranili vzroke, zaradi katerih ljudje bežijo iz posameznih držav. Najboljši način, kako preprečiti nove migracijske tokove, je ta, da imajo v domovinah pogoje za dostojno življenje v miru in razvoj. Nadzorovanje migracij pomaga tudi državam izvora. Te države namreč nujno potrebujejo veliko ljudi, predvsem mladih. Če se ti trajno odselijo, jim to zelo škoduje, kar vodi v pomanjkanje priložnosti in nestabilnost. Iz tega razloga želimo podpirati tudi priložnosti v državah izvora. Pri tem in stabilizaciji svetovnega reda igra ključno vlogo razvojno sodelovanje. Zmanjševati moramo trpljenje ter podpirati strukture pravne države. Prizadevanja držav samih moramo podpirati in to od njih tudi zahtevati. Podjetja želimo prepričati, da začnejo sodelovati v projektih za razvojno sodelovanje. Naši dejavniki za uspeh so znanje, moderna tehnologija in principi socialno tržnega gospodarstva. Z izvažanjem teh dejavnikov lahko spodbujamo globalni trajnostni razvoj, borimo se lahko proti revščini in ustvarjamo stabilnost. Razvojno sodelovanje mora potekati v smeri oblikovanja ustreznega političnega, gospodarskega in socialnega okvirja.

Cilj vseh prizadevanj mora biti izkoreninjenje razlogov za beg ter omejitev števila beguncev in migrantov. Globalne migracije lahko globalno nadzorujemo le skozi skupnost držav. Upoštevajoč dejstvo, da želi veliko ljudi priti v Evropo, se zavzemamo za izpolnjevanje svoje humanitarne odgovornosti, vendar pa ne moremo sprejeti vseh, ki želijo priti k nam. Slovenija je maloštevilna država. Zmožnosti sprejemanja in integracije priseljencev so omejene. Priseljevanje potrebuje meje in pravila.

Le država lahko namreč odloča, kdo sme vstopiti v našo državo in tu tudi ostati. Nobena skupnost ne more vključiti poljubnega števila ljudi z drugačnim kulturnim ozadjem. Kdor želi ostati pri nas, se mora vključiti v družbo. Ne smemo imeti območij, kjer živijo ljudje, ki se niso integrirali. To bi ustvarilo ugodne pogoje za razvoj radikalizacije. Vključevanje pomeni, da priseljenci spoštujejo našo državo, navade in kulturo ter se temu prilagodijo. Integracija je obveznost priseljenca. Kdor se uspešno vključi v družbo, ima boljše možnosti, da ostane.

Migracije zahtevajo zavestno delo na področju ohranjanja slovenske identitete in pripadnosti državi ter zahodnoevropskim vrednotam. Naša naloga je, da promoviramo našo kulturo, tradicijo in krščanske vrednote.

5. Zaupanja vredna Slovenija

5.1 Vloga in naloge države

Kakovost države se za nas ne kaže v neposredni pozornosti do državljana, temveč v priložnostih, ki so dane ljudem za življenje v svobodi in odgovornosti. Najpomembnejša naloga države je zagotavljati mir in svobodo. Država mora biti pravična do posameznika in do skupnosti, zato mora skrbeti za skupni blagor. Državljanji morajo zaupati, da bo država zanesljivo izpolnjevala svoje naloge. Hkrati pa se mora država vedno dokazovati, da je vredna zaupanja in podpore, tako da je lahko učinkovita. Zavzemamo se za državo, ki ji državljani lahko zaupajo. Država mora omogočati varnost, skrbeti mora za pravico in red, ponujati mora rešitve ter biti sprejemljiva. Želimo si države, ki je sposobna ukrepati v velikih zadevah in je liberalna v malih; želimo si države, ki spoštuje vrednote, a je hkrati odzivna; želimo si države, ki je državljanom prijazna in v kateri je človek središče vsega.

Zaupanje se gradi skozi sodelovanje državljanov in države. Sodelovanje goji zaupanje. Državo oblikujemo z vidika državljanov. Želimo si, da bi državljani uporabljali svoje sposobnosti in strokovno znanje. Država živi le, če jo državljani odobravajo. Če državljani in država sodelujejo, bodo zadevne osebe postale nosilke odgovornosti. Želimo si sodelovati z državljani in politiko oblikovati skupaj z njimi. Za nas velja: poslušati, premisliti, odločiti.

Samo koalicija z državljani lahko ustvarja sprejemljivost. Politika, ki je blizu državljanom, ne sodeluje z njimi le na začetku in koncu zakonodajnega obdobja, da bi si zagotovila volivce za naslednje volitve. Politika, ki je blizu državljanom, je z njimi neprestano v stiku in jih vedno vključuje v politični proces. Vključiti želimo vse s pomočjo razumljivih informacij, racionalne argumentacije, odprte komunikacije, odprtega dialoga z zadevnimi osebami in pravično izmenjavo interesov. Dobra politika odločitve obrazloži in jih ne predstavlja, kot da so edina možnost.

Izhodišče našega političnega mišljenja in ukrepanja nista država ali gospodarstvo, temveč so ljudje. Stavimo na razvoj in solidarnost posameznikov, svobodo odločanja in oblikovanja družbe. Podpiramo osebno odgovornost in posameznikove talente. Vsak državljan je najprej sam odgovoren zase in za svoje najbližje. Iz tega sledi delitev nalog med prebivalci in državo. Kar posameznik lahko stori sam, tega ne sme prevaliti na skupnost.

Subsidiarnost podpira in zahteva dejavnega, odgovornega in samozavestnega državljana. Ta naj se ne zanaša na skrb države, temveč najprej sam nase. Z več samoodgovornosti se posameznik ne počuti kot pasivna žrtev upravljanja, temveč je sooblikovalec napredka. Mi delujemo za svobodo in odgovornost državljanov.

Država mora podpirati zasebne pobude, omogočati kakovostno izobraževanje vsem državljanom in državljanke, poskrbeti za temeljno zdravstveno varstvo in socialne transferje tistim, ki so iz objektivnih razlogov do njih upravičeni, in s tem zagotavljati svobodo in odgovornost.

Država mora poskrbeti za neodvisno in učinkovito sodstvo ter za gospodarno porabo davkoplačevalskega denarja. Državne ustanove morajo delovati v skladu s svojo vlogo, optimalno in v dobro državljanov in državljanek. Država mora nenehno in kritično preverjati, izboljševati in posodablja svoje organizacijske strukture in se spraševati o smislu in namenu svojih nalog. Kadar lahko javne naloge enako dobro ali še boljše zagotovijo zasebniki oziroma neodvisni pogodbeni izvajalci, naj takšne naloge država prepusti njim. To se še posebej nanaša na gospodarske dejavnosti, ki jih izvaja država.

Država ne sme omejevati državljanov v njihovi samostojnosti, temveč mora ustvarjati in spodbujati takšne razmere, da se bodo razvijali svobodno. Načelo uspešnosti se nanaša tudi na javno upravo, ta je zavezana k stroškovno učinkoviti ter gospodarni in skrbni rabi davkoplačevalskega denarja.

Državljanom odzivna država temelji na strokovnih javnih storitvah. Cenimo javno upravo. Kdor se zaposli v javnem sektorju, dela za javno dobro. Javno upravo je treba spoštovati za njihovo delo in njihove uspehe. Javna uprava pripomore izjemno veliko k ohranjanju državnega reda in izpolnitvi državnih nalog. Delo v javni upravi mora biti privlačno, zato da se bo v njem želel zaposliti najboljši kader.

Moderna država je v službi državljanov. V državljanu prijazni in moderni državi se osebni kontakti in možnosti spletnega upravljanja smiselno dopolnjujejo. Moderna uprava mora na postopke gledati z vidika človeka in jih poenostaviti. Moderna uprava ne sme prelagati birokracije v internet, ampak mora za ljudi poenostaviti vsakdan. Ne potrebujemo vse več regulacij, potrebujemo manj birokracije. Državni postopki morajo biti prilagojeni življenju državljanov. Zavzemamo se za opolnomočenega državljana. Zavzemamo se za državo, ki bo državljanke motivirala in do njih ne bo pokroviteljska. Ne glede na to, o čem govorimo, želimo spodbude, ne prepovedi.

5.2 Demokracija

Demokracija živi zaradi dialoga mnenj in idej. V javni razpravi se izmenjujejo argumenti in se izoblikujejo mnenja. Zagotoviti želimo raznolikost mnenj ter tako okrepiti demokracijo. Demokracija potrebuje javnost. Zavzemamo za odprto družbo. Boljša argumentacija mora imeti večjo težo. Prepričati želimo grožnje raznolikosti zaradi pristranskega poročanja ali predpisanega mnenja s strani države. Prepričani smo, da je pluralizem namesto konformizma recept za demokratični dialog.

Prizadevamo si, da bi državljanke sodelovali v političnih procesih, ki neposredno vplivajo na njihovo življenje. Z neposrednim sodelovanjem kar največjega števila državljanov krepimo demokracijo in utrjujemo dolgoročno stabilnost.

Zavzemamo se za parlamentarno demokracijo, ki živi preko aktivnega sodelovanja državljanov, sploh pri volitvah. Na ta način je legitimirano državno delovanje. Prvi kraj za politično udejstvovanje državljanov so parlamenti z demokratično izvoljenimi poslanci. Zavzemamo se za krepitev parlamentarne demokracije, za verodostojne in neodvisne poslance ter za odgovornost izvoljenih funkcionarjev do svojih volivcev. Predstavniško demokracijo je treba dopolnjevati s primernimi sredstvi neposredne demokracije. Neposredna demokracija z referendummi je pomembna dopolnitev demokratičnega odločanja. Ta sredstva naj se uporabljajo v primerih načelnega odločanja na državni ravni in v primerih, kjer gre za odločanje o zadevah, ki imajo takojšen vpliv na državljanke na lokalni ravni.

Politične stranke so nepogrešljiva prvina parlamentarne demokracije. Njihova naloga je ustvarjanje politične konkurence, ukvarjanje z družbenimi problemi, sodelovanje v oblikovanju in sprejemanju odločitev. Demokracija živi le z delujočim konstruktivnim soočenjem političnih idej. Za stabilno državo, ki je sposobna ukrepati, je vključujoča moč političnih strank enostavno nepogrešljiva. Kot stranka, ki je blizu vsem ljudem, združujemo vse skupine in sloje prebivalstva. Tako lahko ustvarimo politično ravnovesje.

Demokracija, ki živi, je odvisna od sodelovanja državljanov v javnih razpravah in pri sprejemanju političnih odločitev. Kakovost demokracije merimo glede na obseg in obliko sodelovanja v procesih sprejemanja odločitev ter glede na učinkovitost nadzora in uravnoteženost med posameznimi dejavniki odločanja. Sodelovanje državljanov stabilizira politični sistem. Ne želimo si opozicijske družbe, želimo si družbo, ki podpira demokracijo. Sodelovanje državljanov še dodatno legitimira državo in okrepi demokracijo. Politika mora biti odprta in kar se da hitro vključiti strokovno znanje državljanov. Niso pomembne samo odločitve, pomembno je neprestano sodelovanje.

Borimo se proti političnemu ekstremizmu levega in desnega političnega pola, prav tako se borimo proti vsem oblikam verskega ekstremizma. Resnična demokracija ne sme biti slepa na desno ali levo oko.

Občutek za odgovornost, strpnost in kritično presojo je potreben pogoj za sodelovanje. Sodelovanje pri opravljanju družbenih nalog zahteva od nas visoko razvito zavest o odgovornosti za sodelovanje v družbi in v političnem sistemu. Da bi zagotovili skupno dobro, se moramo, kadar je to nujno, odpovedati tudi osebnim ali lokalnim interesom. Prost dostop do kar največjega obsega informacij o delovanju družbe in javni dostop do sprejetih odločitev so ključni pogoj za sodelovanje v demokratičnem procesu.

5.3 Pravna država

Država je tu za državljane. Država se legitimira preko svojega demokratičnega poslanstva, ki so ji ga podelili državljani. Legitimnost pa si gradi glede na to, kaj stori za svoje državljane. Vsi ljudje v naši državi imajo pravico do enakih pravic in enakost pred zakonom. Da lahko obstajajo vrednote in družbeni red, mora država ustvariti pravni sistem in ga tudi ohranjati ter izgrajevati. Država mora zagotavljati svobodo posameznika in mora uresničiti demokratično željo večine, hkrati pa tudi varovati pravice manjšin. Zato potrebuje verodostojen pravni okvir, ki temelji na svobodni demokratični osnovni ureditvi in delitvi oblasti.

Zagovarjamo učinkovito pravno državo. Z monopolom moči le-ta zagotavlja ustavni red in ustvarja red in pravičnost. Le učinkovita država lahko zagotavlja svobodo, pravičnost in varnost. Samo močna demokracija s trdnimi in stabilnimi vrednotami ne bo postala žrtev lastne svobode. Za nas predstavlja država skupno poslanstvo in stalno prizadevanje za skupno dobro in je zaradi državljanov suverena. Skupnost državljanov neke države je odgovorna skupnost z državljanskimi pravicami in dolžnostmi.

Zavzemamo se za močno pravno državo. Državljanji morajo verjeti, in to upravičeno, da pravosodje deluje, da se pravni red zanesljivo izvaja in da je pravici zadoščeno. Veljati ne sme zakon močnejšega, veljati mora moč zakonov. Prepričani smo, da je država zanesljiva le z močnim in neodvisnim sodstvom.

Vladavino prava ogrožajo zakonske določbe, ki niso jasne in so težko razumljive. Pri razvoju našega pravnega sistema si zato prizadevamo za sprejemanje jasnih in preprostih predpisov. Zakonske določbe moramo neprestano preverjati, da bi ugotovili, ali so ustrezne, in zato, da bi preprečili težnje po čezmernem pravnem urejanju vseh področij življenja.

Kazniva dejanja morajo imeti posledice. Kazensko pravo mora zagotavljati učinkovit in hiter kazenski pregon. Zločin se ne sme izplačati. Pravna država mora jasno pokazati in izvajati pravico do kazenskega pregona. Kazni morajo biti občutne in hkrati sorazmerne. Predvsem je pomembno, da zavarujemo žrtve in preprečimo nova kazniva dejanja. Resocializacija je seveda pomembna, vendar se je ne sme napačno interpretirati kot popustljivost. Varovanje žrtev mora biti pred varovanjem zločincev.

Pravna država pomeni tudi pravno varstvo. Pravnomočne odločitve so lahko zgolj rezultat predpisanega pravnega postopka. Pravna varnost je najvišja dobrina. Moramo se zanesti na veljavnost in na izvajanje prava in zakonov. Zakonodaja in uporaba zakonov morata biti predvidljiva in konsistentna. Poljubna uporaba prava in naključne izjeme niso dovoljene. K pravni varnosti sodi tudi pravna učinkovitost – preden se uveljavijo novi zakoni, mora biti izvedena evalvacija obstoječe ureditve, izčrpane morajo biti možnosti za izboljšanje izvajanja zakona brez njegove spremembe, jasno morajo biti določeni cilji predlagane spremembe in naknadno preverjeni njeni učinki.

Vloga politike je omejena na sprejemanje zakonov in usmerjanje njihovega neposrednega izvrševanja po sicer strokovni upravi in drugih strokovnih službah. Končno odločanje o pravicah posameznikov je v pristojnosti presoje sodišč. Enako velja tudi za reševanje sporov med posameznimi subjekti. To je bistvo pravne države in delitve oblasti.

5.4 Lokalna samouprava in regionalizacija

Podpiramo razvoj lokalne samouprave in skladen regionalni razvoj za življenje in delo v vseh delih države. Politiko oblikujemo od občin navzgor. Živa demokracija lahko obstaja le, če je blizu državljanom in ob realni možnosti njihovega sodelovanja pri oblikovanju politik na vseh ravneh. Zavzemamo se za močne in žive občine. Princip subsidiarnosti mora veljati na lokalni in državni ravni – višja raven bo prevzela reševanje težave le takrat, ko je nižja raven ni sposobna rešiti enako dobro ali celo bolje. V skladu z tem načelom se zavzemamo za pravico lokalnih skupnosti, da samostojno urejajo, upravljajo in imajo v svoji pristojnosti vse javne zadeve iz življenja in dela prebivalcev na njihovem območju. Sistem upravljanja mora biti čim bližji ljudem in mora omogočati uspešno načrtovanje in usklajevanje različnih interesov.

Menimo, da je za Slovenijo boljše manjše število pokrajin, saj je Slovenija majhna država. Ob ustanavljanju pokrajin morajo biti jasno določene njihove pristojnosti, naloge, viri financiranja in stroški delovanja, organiziranost ter namen in cilji ustanovitve.

Občine so lokalna domovina in so ljudem najbližje. Tu si ljudje ustvarjajo življenjsko okolje. Tu se začne politika. Zavzemamo se za močne in odgovorne občine, ki so finančno dovolj podprte, da lahko opravljajo svoje naloge. Če država prenese na občine naloge iz svoje pristojnosti, jim mora zagotoviti za to potrebna finančna sredstva. Naša politika želi biti prijazna občinam in bo spoštovala občinsko samoupravljanje. Zavzemamo se za boljše kakovost življenja ljudi in za boljše priložnosti v prihodnosti. Zavzemamo se za samostojnost občin, vključno s finančno avtonomijo, ki varuje lokalno samoupravo pred neupravičenimi posegi države. Zavzemamo se za povečanje neposrednih prihodkov občin. Manjšim, demografsko ogroženim in obmejnimi občinam se zagotavljajo finančne izravnave za njihove posebne potrebe. Potrebno je oblikovati objektivna in pregledna merila za dodeljevanje finančnih sredstev občinam in pokrajinam.

5.5 Slovenija kot pomemben člen EU

Evropska unija je v nacionalnem interesu Republike Slovenije. S pomočjo Evropske unije lahko uresničujemo odprto gospodarstvo, ki omogoča višjo gospodarsko rast in s tem več in bolj varnih

delovnih mest. Članstvo v Evropski uniji in zvezi NATO Sloveniji zagotavlja tudi večjo stopnjo varnosti. Slovenija mora aktivno sooblikovati politike Evropske unije. Potrebujemo močnejšo in bolj poglobljeno sodelovanje v Evropski uniji, da lahko zagotovimo mir, svobodo, blaginjo in prihodnost prebivalcem Evrope.

Evropska unija je tudi skupnost vrednot. Na podlagi verske in kulturne dediščine je zgrajena na spoštovanju človekovega dostojanstva, svobode, miru, demokracije, enakopravnosti, pravni državi in na spoštovanju človekovih pravic. Podpiramo širitev Evropske unije, vendar pa naj bodo članice le države, ki spoštujejo pravno državo, izpolnjujejo pristopne pogoje ter imajo geografsko lego v Evropi. Za vse ostale države moramo oblikovati posebne vrste partnerstev. Turčija ne more postati polnopravna članica Evropske unije.

Evropa se mora aktivno uveljaviti v svetu in biti sposobna ukrepanja, sploh na področjih zunanje in varnostne politike. Le na ta način se bo Evropska unija lahko predstavljala kot pomemben globalni dejavnik. Evropska unija potrebuje prepoved skupnih interesov. Želimo, da evropska ideja dobi novo podporo na podlagi prepričanja državljanov. Evropa mora služiti interesom državljanov, regij ter držav članic in ne obratno. Potrebujemo boljšo Evropo, da lahko lažje dosežemo svoje globalne interese. Regionalni, nacionalni in evropski interesi se morajo prepletati.

Evropa mora postati varnostna in obrambna skupnost. Mora biti sposobna braniti sebe in pozitivno delovati v svojih sosesčini. Evropa potrebuje učinkovito skupno zunanjo in varnostno politiko. Poleg tega moramo veliko bolj sodelovati v OVSE in ostalih mednarodnih organizacijah. Želimo okrepiti idejo o povezovanju evropskih nacionalnih vojaških sil v enotno močno evropsko vojsko. Podpiramo idejo skupnega načrtovanja, ustvarjanja in razvijanja vojske. Cilj te ideje je, da bomo kot skupnost imeli boljšo varnost.

Evropa se mora dokazati kot gospodarska skupnost. Globalni trendi zahtevajo, da najdemo skupno evropsko rešitev. Inovativnost in gospodarska moč sta danes tako pomembni kot politična in vojaška moč. Evropa mora postati inovativna unija in več vlagati v prihodnost. Potrebujemo vodilne tehnološke projekte, ki bodo okrepili vlogo Evrope v svetu. Evropa mora postati vodilna globalna regija za gospodarski napredek in trajnostni razvoj.

Potrebujemo Evropo, ki bo močna, istočasno pa bo znala spoštovati raznolikost in posebnosti svojih članic. Želimo si Evrope, ki se bo koncentrirala na največja vprašanja našega časa. Evropa mora bolj sodelovati tam, kjer je to nujno potrebno. Raznolika in fleksibilna Evropa omogoča novo sposobnost ukrepanja, pri oblikovanju življenjskih pogojev pa potrebuje veliko več regionalnega in nacionalnega manevrskega prostora. Zavzemamo se za močno krepitev vlog nacionalnih parlamentov pri evropskih odločitvah. S tem se bo Evropa približala državljanom in bo okrepila razprave o evropski pripadnosti na nacionalni ravni.

Evropska unija potrebuje nov zagon. Čas je, da v Evropi utrdimo demokracijo, federalizem in subsidiarnost, hkrati pa mora Evropa, ne le spoštovati, ampak tudi aktivno zagotavljati narodno, jezikovno in kulturno samobitnost držav članic. Evropska unija mora postati veliko bolj kakovostna in učinkovita. Postati mora bolj demokratična – želimo si več parlamentarnega dialoga in manj birokratskega pristopa. Podpiramo pravico do zakonodajne pobude Evropskega parlamenta, odločitve mora sprejemati in zanje tudi nositi odgovornost politika, ne pa birokratski aparat. Zavzemamo se za dosledno spoštovanje pogodb, sploh pakta o stabilnosti in rasti.

Evropa je kraj sobivanja. Evropa združuje ljudi tudi tako, da omogoča in povečuje študijsko izmenjavo in izmenjavo mladih. Spoštovati je potrebno njeno specifičnost in enako spoštovati tudi manjše države članice. V Evropi ne more biti dvojnih meril.

5.6 Odgovorna partnerica v mednarodnem okolju

Zavzemamo se za spoštovanje in izvajanje mednarodnega prava, kar vodi v stabilnost in varnost Evrope in celotnega sveta. Spoštovanje mednarodnega prava je v nacionalnem interesu Republike Slovenije. Pravila mednarodnega prava ne morejo biti predmet razprave.

Zagovarjamo dobrososedske odnose. Še posebnega pomena so dobri odnosi s sosednjimi državami. Slovenska zunanja politika mora odgovorno vstopati v partnerske odnose, ne gleda na velikost in relativno moč države partnerice. Slovenija mora okrepiti mednarodno in evropsko sodelovanje na politični, gospodarski in kulturni ravni. Prav tako želimo izboljšati odnose z našimi že obstoječimi partnerji. Slovenija poudarja uspešno sodelovanje v okviru srednje in vzhodne Evrope ter Zahodnega Balkana. Podpiramo slovensko manjšino v sosednjih državah in izseljence po svetu pri njihovih naporih za ohranitev kulturne identitete in slovenskega jezika.

Največji izzivi današnjega časa zahtevajo novo sposobnost ukrepanja in dejavna povezovanja na multilateralnih področjih. Slovenija mora prispevati svoj delež in prevzeti del odgovornosti za oblikovanje naše skupne prihodnosti. Le tako lahko vrednote, kot so svoboda, demokracija in varnost, širimo po vsem svetu. Sposobnost ukrepanja se začne pri pripravljenosti za prevzemanje odgovornosti. Želimo, da se Slovenija dodatno angažira na mednarodnem parketu, kar naj vključuje tudi aktivna prizadevanja za podporo slovenskim kandidatom za prevzemanje vodilnih položajev v zavezništvi in partnerstvih.

Soodločanje v Evropski uniji, transatlantsko partnerstvo, uveljavljanje v mednarodnih forumih in dobrososedska politika, morajo biti najpomembnejše točke slovenske zunanje politike. Z globalnimi izzivi se težko spoprimemo sami, resnično sposobnost ukrepanja lahko dosežemo le v zanesljivih partnerstvih, s pomočjo katerih bomo skupaj kos novim izzivom in bili porok za stabilnost, univerzalne vrednote ter globalno odgovornost. Vedno si je potrebno prizadevati za dialog, vendar pri tem ostati zvest svojim vrednotam in načelom.

Vlogo Organizacije združenih narodov (OZN) moramo okrepiti. OZN je univerzalna institucija za zagotavljanje miru ter za varovanje človekovih pravic. Mednarodna skupnost potrebuje OZN, ki je sposobna ukrepati, preprečevati konflikte in stabilizacije kriznih območij opravljati veliko bolje in učinkoviteje.

Članstvo v zvezi NATO Sloveniji omogoča varno in svobodno življenje. NATO bo še naprej ostal najpomembnejša mednarodna organizacija za obrambo in varnost. Ostaja nepogrešljiv del evropske in transatlantske varnostne strukture in mora svoje sodelovanje v njej še povečati. Nove grožnje pa od nas zahtevajo nove rešitve. Sposobnost obrambe in ukrepanja zveze NATO obstaja le takrat, kadar lahko ustrezno ukrepa proti novim grožnjam. Članice zveze NATO se morajo zato aktualnim izzivom prilagoditi z novo in sodobnejšo opremo, razvojem in raziskavami ter moderno tehnologijo

Najboljša obramba pred krizami je njihovo preprečevanje. Sposobnost ukrepanja bomo ustvarili s preventivno varnostno in razvojno politiko, stabilnost v svetu pa dosegli le z združevanjem vseh moči in z učinkovitim sodelovanjem. S preprečevanjem kriz moramo začeti veliko prej in veliko bolj intenzivno. Propad pravne države, ekonomije in demokratičnih struktur moramo zaznati dovolj hitro in delovati odgovorno. Različne krize in konflikte lahko rešimo le s širokim spektrom gospodarskih, diplomatskih, razvojno-političnih in varnostnih pristopov. Kadar diplomatska prizadevanja težav ne razrešijo, je potrebno posredovanje v obliki mednarodnih mirovniških misij. Kjer je potrebno, morajo vojaške sile pomagati varovati civilne ukrepe za razvoj in stabilizacijo regij. Preventivno ukrepanje vojaških sil je lahko le skrajni ukrep.

Destabilizacijo zaradi terorizma moramo preprečiti. Terorizem lahko destabilizira celotne regije in jih trajno uniči. Boj proti mednarodnemu terorizmu je ena izmed glavnih nalog našega časa. Radikalizacija in zloraba vere ter sovražnih ideologij je najbolj plodna podlaga za razvoj terorizma. Teroristični napadi so uperjeni proti našim osnovnim vrednotam svobode, proti naši kulturi in proti našemu načinu življenja. Odločni smo, da se bomo borili proti vsem oblikam terorizma. Izkoristili bomo vse možnosti, ki nam jih pravna država omogoča, da bomo zaščitili državljane in naše vrednote. Zaradi tega si želimo sodelovati v mednarodnih koalicijah.

* * *